

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний вищий навчальний заклад

«Карпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Економічний факультет

Кафедра фінансів

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему

**«Управління активами страхових компаній в умовах нестабільності
ринку»**

Виконав: студент: 4 курсу

групи ФБС(з)-41

спеціальності: 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»

Бориняк Орест Ярославович

Науковий керівник:

Д.е.н., професор Левандівський О.Т.

Рецензенти

Д.е.н. професор Сас Л.С.

Івано-Франківськ, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ РИНКУ	6
1.1 Активи страхових компаній: економічна сутність та класифікація.....	6
1.2 Чинники впливу на формування та управління активами страхової компанії.....	12
1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності управління активами страхової компанії.....	16
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП»	22
2.1 Загальна характеристика ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» та показники його діяльності.....	22
2.2 Аналіз динаміки та структури активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП»	28
2.3 Оцінка ефективності управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП».....	37
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП».....	47
3.1 Напрями підвищення ефективності управління активами страхової компанії.....	47
3.2 Використання цифрових технологій в управлінні активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП»	52
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ.....	65

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку фінансового ринку страхові компанії відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності економіки, формуванні інвестиційних ресурсів та захисті майнових інтересів суб'єктів господарювання і населення. Ефективність діяльності страховика значною мірою залежить від рівня управління його активами, оскільки саме активи формують фінансову основу для виконання страхових зобов'язань та забезпечують можливість отримання інвестиційного доходу.

Особливістю діяльності страхових компаній є те, що значна частина їх фінансових ресурсів формується за рахунок страхових премій, які акумулюються у вигляді страхових резервів та повинні бути надійно розміщені у відповідні активи. Тому ефективне управління активами страхової компанії передбачає забезпечення оптимального співвідношення між ліквідністю, прибутковістю та рівнем ризику. Раціональна структура активів дозволяє страховикам підтримувати фінансову стійкість, своєчасно виконувати страхові зобов'язання та підвищувати ефективність інвестиційної діяльності.

У сучасних умовах розвитку фінансових технологій важливого значення набуває цифровізація фінансового сектору, яка змінює традиційні підходи до управління фінансовими ресурсами страхових компаній. Використання Фінтех-та InsurTech-рішень, технологій великих даних і штучного інтелекту відкриває нові можливості для підвищення ефективності управління активами, оптимізації інвестиційного портфеля та вдосконалення системи управління фінансовими ризиками.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю підвищення ефективності управління активами страхових компаній в умовах нестабільності фінансового середовища, посилення конкуренції на страховому ринку та активного впровадження цифрових технологій у фінансову діяльність.

Метою бакалаврської роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів управління активами страхової компанії та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП».

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі завдання дослідження:

- дослідити економічну сутність активів страхової компанії та їх роль у забезпеченні фінансової стійкості страховика;
- розглянути особливості формування та структуру активів страхових компаній;
- проаналізувати методичні підходи до оцінки ефективності управління активами страхової компанії;
- надати загальну характеристику діяльності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП»;
- провести аналіз структури, динаміки та ефективності управління активами страхової компанії;
- визначити основні напрями оптимізації структури активів страхової компанії;
- розробити рекомендації щодо удосконалення управління активами страховика з використанням сучасних цифрових технологій.

Об'єктом дослідження є процес управління активами страхової компанії.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП».

У процесі дослідження використано такі методи дослідження: аналіз і синтез, порівняльний аналіз, економіко-статистичні методи, метод фінансових коефіцієнтів, графічний метод, а також метод узагальнення.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, законодавчі та нормативні акти України, статистичні матеріали, фінансова звітність страхової компанії, а також аналітичні матеріали щодо розвитку страхового ринку.

Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі досліджено теоретичні основи управління активами страхової компанії, розглянуто економічну сутність активів страховика, їх роль у забезпеченні фінансової стійкості, а також методичні підходи до оцінки ефективності управління активами.

У другому розділі проведено аналіз управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП», надано загальну характеристику діяльності страхової компанії, досліджено структуру та динаміку її активів, а також здійснено оцінку ефективності управління активами.

У третьому розділі визначено напрями удосконалення управління активами страхової компанії, запропоновано заходи щодо оптимізації структури активів, підвищення ефективності інвестиційного портфеля та розглянуто можливості використання сучасних цифрових технологій у процесі управління активами страховика.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ РИНКУ

1.1 Активи страхових компаній: економічна сутність та класифікація

Ефективне управління фінансовими ресурсами є основою стійкості будь-якої фінансової інституції. Для страхової компанії це має стратегічне значення, оскільки її діяльність пов'язана з прийняттям ризиків та управлінням довгостроковими зобов'язаннями. Центральне місце у фінансовому механізмі страховика займають активи, економічна сутність яких виходить за межі традиційного бухгалтерського обліку.

Поняття «актив» історично пов'язане з ресурсною теорією підприємства, відповідно до якої ресурси є джерелом формування конкурентних переваг. У класичній економічній літературі активи трактуються як сукупність майна, інтелектуальної власності та грошових ресурсів, що належать підприємству [1–4]. Проте для страховиків таке визначення потребує уточнення через специфіку їхньої діяльності.

Наукові підходи до трактування категорії «актив» залишаються неоднозначними. С. В. Мочерний визначає активи як сукупність майна, інтелектуальної власності та грошових ресурсів підприємства [1, с. 29]. О. Н. Гребешкова та І. О. Федорцова розглядають їх як стратегічно використані ресурси для досягнення економічних цілей [2, с. 112]. М. В. Кужельний ототожнює активи із сукупністю майнових прав у формі основних засобів, запасів, фінансових вкладень і грошових вимог [5, с. 112].

Колектив науковців під керівництвом А. М. Поддєрьогіна вважає активами майно підприємства, відображене у балансі та використане для отримання прибутку [6, с. 34]. Н. В. Чебанова трактує активи як ресурси у грошовій формі, сформовані інвестуванням капіталу та здатні приносити

економічні вигоди [7, с. 13]. Водночас ключовою ознакою активу виступає його здатність генерувати економічні вигоди.

Специфіка страхового бізнесу полягає у формуванні страхових резервів за рахунок страхових премій [8, с. 42]. Це визначає подвійну роль активів страховика:

1. Функція гаранта — забезпечення страхових виплат і платоспроможності компанії.

2. Функція генератора доходу — інвестування тимчасово вільних коштів резервів для отримання інвестиційного прибутку [2, с. 39].

З урахуванням специфіки страхового бізнесу активи страхової компанії доцільно визначати як ресурси, що контролюються страховиком, сформовані за рахунок власних коштів, коштів страхувальників та інших кредиторів і забезпечують здійснення страхових виплат, функціонування компанії та отримання інвестиційного доходу. Їх економічна сутність полягає у здатності генерувати грошовий потік, підтримувати фінансову стійкість і гарантувати виконання зобов'язань.

З позиції фінансового менеджменту активи страховика поділяються на:

- Операційні активи — забезпечують поточну діяльність (основні засоби, нематеріальні активи, дебіторська заборгованість).
- Інвестиційні активи — використовуються для розміщення резервів і отримання доходу (депозити, цінні папери, фінансові інвестиції) [3, с. 82].

В умовах нестабільності фінансового ринку активи мають не лише приносити дохід, а й бути захищеними від кредитного, ринкового та ліквідного ризиків. Саме тому їх склад і якість підлягають суворому державному регулюванню [4, с. 47].

Основним нормативним документом є Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності страховика, яке вводить поняття «сума прийнятних активів». До неї включаються лише активи, що відповідають критеріям ліквідності, надійності та прибутковості [9].

Регулятор встановлює вичерпний перелік активів, дозволених для покриття страхових резервів. До них належать грошові кошти, банківські

вклади, державні цінні папери, облігації, акції, банківські метали та інші фінансові інструменти. Такі обмеження спрямовані на мінімізацію ризику втрати коштів страхувальників і забезпечення стабільності страхової системи [10, с. 225].

Деталізована класифікація активів страхової компанії є важливим інструментом їх оцінки та ефективного управління [11]. Вона дозволяє враховувати особливості окремих видів активів, оптимізувати інвестиційну політику страховика та підтримувати його фінансову стійкість. Класифікація активів страхової компанії охоплює низку ключових ознак, які відображають їхню роль, використання, ліквідність та правовий статус (Рис. 1.1).

Таблиця 1.1

**Склад активів, що можуть включатися до суми прийнятних активів
страховика**

№ п/п	Група активів	Склад активів та вимоги щодо їх включення
1.	Грошові кошти та еквіваленти	Грошові кошти на поточному рахунку, готівка у касі в межах лімітів, банківські вклади (депозити) та рахунки умовного зберігання (ескроу), валютні вкладення згідно з валютою страхування, банківські метали, включно з поточними та вкладними рахунками, залишок коштів у централізованих фондах Моторного (транспортного) страхового бюро України. Вимоги: відповідність певним категоріям надійності банків-контрагентів.
2.	Фінансові інвестиції та ЦП	Державні цінні папери, включно з державні облігації України, акції, облігації підприємств (крім цільових облігацій), іпотечні сертифікати, іпотечні облігації, облігації місцевих позик, облігації міжнародних фінансових організацій. Вимоги: інвестування в цінні папери, що пройшли лістинг, або мають високий кредитний рейтинг.
3.	Нерухомисть	Нерухоме майно. Вимоги: об'єкт має бути оцінений незалежним оцінювачем та не обтяжений заставою.
4.	Дебіторська заборгованість	Права вимоги до перестраховиків, непрострочена дебіторська заборгованість за укладеними договорами страхування, дебіторська заборгованість за нарахованими відсотками за банківськимикладами (депозитами), цінними паперами, емітентом яких є держава. Вимоги: строк заборгованості не має перевищувати встановлених лімітів (зазвичай 30-90 днів); наявність договорів

		перестраховування.
5.	Інші активи	Кредити страхувальникам фізичним особам, що уклали договори страхування життя, в межах викупної суми, внески страховика до статутних капіталів інших страховиків учасників цієї фінансової групи. Вимоги: обмеження за загальною часткою таких активів у портфелі.

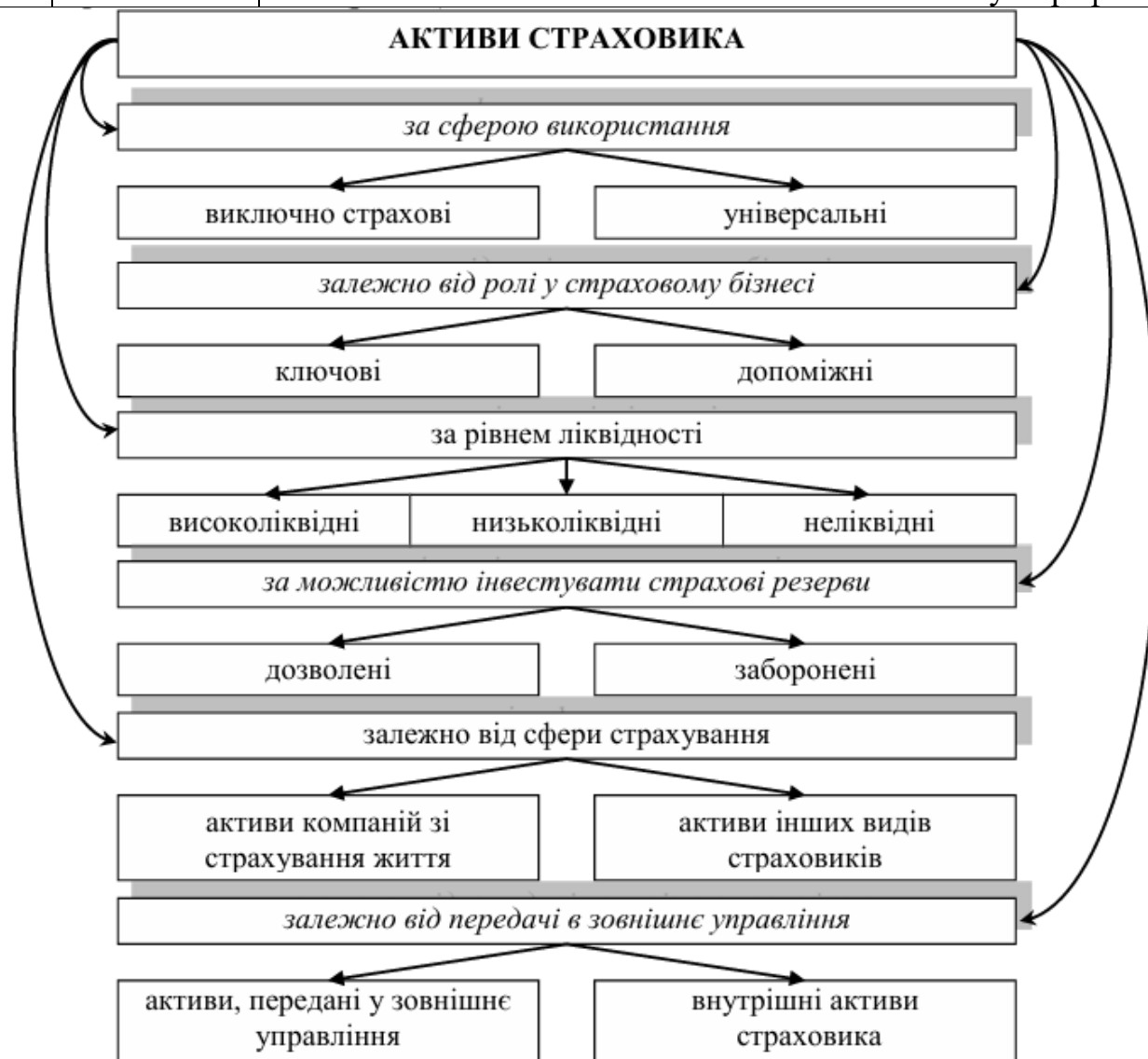

Рис. 1.1. Класифікація активів страхової компанії

Джерело: узагальнено автором на основі [8, с. 40-44])

1. За сферою використання:

– Виключно страхові активи — ресурси, що безпосередньо використовуються у страховій діяльності, зокрема для формування страхових резервів.

– Універсальні активи — ресурси, які можуть застосовуватися як у страховій діяльності, так і в інших сферах функціонування компанії (адміністративні будівлі, грошові кошти) [11].

2. Залежно від ролі у страховому бізнесі:

– Ключові активи — ресурси, що забезпечують фінансову стійкість та виконання страхових зобов'язань (грошові кошти, фінансові інвестиції).

– Допоміжні активи — активи, необхідні для забезпечення операційної діяльності (офісне обладнання, нематеріальні активи) [12, с. 94].

3. За рівнем ліквідності:

– Високоліквідні — активи, які можуть бути швидко перетворені на грошові кошти без суттєвих втрат.

– Низьколіквідні — активи, реалізація яких потребує часу або супроводжується значним дисконтом.

– Неліквідні — активи, які практично неможливо реалізувати [13].

4. За можливістю інвестування страхових резервів:

– Дозволені активи — активи, у які страховик має право розміщувати кошти страхових резервів відповідно до законодавства.

– Заборонені активи — ресурси, що не можуть використовуватися для покриття страхових резервів.

5. Залежно від сфери страхування:

– Активи компаній зі страхування життя — активи, що мають особливі вимоги до розміщення через довгостроковий характер договорів.

– Активи ризикових страховиків (Non-Life Insurance) — активи компаній, що здійснюють інші види страхування [14].

6. Залежно від передачі в зовнішнє управління:

– Активи, передані у зовнішнє управління — ресурси, управління якими здійснюють професійні керуючі компанії.

– Внутрішні активи страховика — активи, що управляються власними підрозділами компанії [15].

Класифікація активів страховика є багатогранною та відображає різні аспекти їх ролі у забезпеченні фінансової діяльності. Однією з ключових ознак є поділ залежно від терміну обігу:

- Необоротні (непоточні) активи — ресурси, що використовуються понад один рік: основні засоби, довгострокові фінансові інвестиції, нерухомість. Їх управління орієнтоване на довгострокову стабільність та інвестиційний дохід.

- Оборотні (поточні) активи — ресурси, що будуть реалізовані або використані протягом року: грошові кошти, депозити, дебіторська заборгованість, короткострокові цінні папери [16].

Для страховика особливе значення має класифікація за ступенем ліквідності, оскільки здатність своєчасно виконувати страхові зобов'язання залежить від швидкості перетворення активів у грошові кошти:

- Абсолютно ліквідні — кошти на рахунках та у касі.
- Високоліквідні — державні цінні папери, короткострокові депозити.
- Середньоліквідні — непрострочена дебіторська заборгованість.
- Низьколіквідні — нерухомість, довгострокові інвестиції.
- Неліквідні — безнадійна дебіторська заборгованість та активи, не задіяні в діяльності [17].

За характером обслуговування діяльності активи поділяють на:

- Операційні активи — забезпечують поточну діяльність страховика.
- Інвестиційні активи — призначені для отримання інвестиційного доходу [18].

Важливою є також класифікація за джерелами формування:

- Валові активи — загальна сума ресурсів компанії.
- Чисті активи — валові активи за мінусом поточних зобов'язань, що характеризують рівень фінансової стійкості.

За формою володіння виділяють:

- Власні активи — ресурси, що перебувають у власності страховика.
- Орендовані активи — майно, отримане на умовах оренди або лізингу [19, с. 73].

Таким чином, класифікація активів страхової компанії дозволяє глибше зрозуміти їх економічну природу та сформувати ефективну систему управління. Аналіз структури активів за різними класифікаційними ознаками дає можливість оцінити рівень ліквідності, фінансової стійкості та ризиковості діяльності страховика, що є особливо важливим в умовах нестабільності фінансового ринку.

1.2 Чинники впливу на формування та управління активами страхової компанії

Формування та ефективне управління активами страхової компанії є важливою складовою забезпечення її фінансової стабільності, платоспроможності та конкурентоспроможності на страховому ринку. Особливість діяльності страховиків полягає в тому, що значна частина їхніх активів формується за рахунок страхових премій, отриманих від страхувальників, які використовуються для створення страхових резервів та здійснення майбутніх страхових виплат. Саме тому процес управління активами страхової компанії повинен враховувати широкий спектр чинників, які можуть мати різну природу та характер впливу. Узагальнюючи результати аналізу наукових джерел, доцільно виділити основні групи чинників, що визначають формування та ефективність управління активами страховика. З метою систематизації зазначених факторів їх доцільно представити у вигляді таблиці 1.2.

Як видно з таблиці 1.2, формування та управління активами страхової компанії залежить як від зовнішнього економічного середовища, так і від внутрішніх особливостей діяльності страховика. Кожна із зазначених груп чинників по-різному впливає на структуру активів, їх ліквідність та прибутковість, що обумовлює необхідність їх детального аналізу. Розглянемо більш детально вплив окремих чинників на процес управління активами страхової компанії.

Одним із ключових зовнішніх чинників є макроекономічна ситуація в країні. Стан економіки, темпи економічного зростання, рівень інфляції, динаміка процентних ставок і валютного курсу безпосередньо впливають на фінансові результати страхової компанії та ефективність розміщення її активів [20; 21]. В умовах економічної нестабільності зростає рівень фінансових ризиків, що може призвести до зниження вартості фінансових активів або зменшення інвестиційного доходу страховика. Важливим чинником є також стан фінансового та фондового ринку. Розвиненість фінансової інфраструктури визначає можливості страхової компанії щодо розміщення своїх активів у різні фінансові інструменти.

Таблиця 1.2

**Основні чинники впливу на формування та управління активами
страхової компанії**

Група чинників	Чинник	Характеристика впливу на активи страхової компанії
Зовнішні	Макроекономічна ситуація	Темпи економічного зростання, рівень інфляції, процентні ставки та валютний курс визначають можливості інвестування активів страховика та рівень їх прибутковості.
	Стан фінансового та фондового ринку	Розвиненість фінансової інфраструктури та доступність інвестиційних інструментів впливають на структуру інвестиційного портфеля страхової компанії.
	Державне регулювання страхової діяльності	Законодавство встановлює вимоги щодо структури активів, покриття страхових резервів та нормативів платоспроможності страховиків.
	Конкуренція на страховому ринку	Рівень конкуренції впливає на обсяги страхових премій, що формують фінансові ресурси та активи страхової компанії.
	Розвиток банківського сектору	Надійність банків та рівень депозитних ставок визначають дохідність розміщення тимчасово вільних коштів страховика.
Внутрішні	Обсяг страхових премій	Основне джерело формування активів страхової компанії, що визначає обсяг страхових резервів та інвестиційних ресурсів.
	Структура страхового портфеля	Види страхування впливають на тривалість формування резервів та потребу в ліквідних активах.
	Інвестиційна політика компанії	Визначає напрями розміщення активів, рівень ризику та структуру інвестиційного портфеля.
	Рівень фінансового менеджменту	Якість управління активами, система контролю ризиків та ефективність фінансового аналізу впливають на прибутковість активів.

	Рівень диверсифікації активів	Розподіл інвестицій між різними фінансовими інструментами дозволяє зменшити ризики та підвищити стабільність доходів.
--	-------------------------------	---

Джерело: узагальнено автором на основі [20-27]

Наявність широкого спектра інвестиційних інструментів, таких як державні цінні папери, корпоративні облігації, акції, банківські депозити або інвестиційні фонди, дозволяє страховикам формувати диверсифікований інвестиційний портфель та зменшувати ризики втрати капіталу [22].

Не менш важливим є державне регулювання страхової діяльності. Страхові компанії належать до фінансових установ, діяльність яких підлягає жорсткому регуляторному контролю з боку державних органів. Законодавство визначає вимоги щодо формування страхових резервів, структури активів, які можуть використовуватися для їх покриття, а також встановлює нормативи платоспроможності та ліквідності страховиків [23]. Такі вимоги спрямовані на забезпечення фінансової надійності страхових компаній та захист інтересів страхувальників.

Суттєвий вплив на формування активів страхової компанії має також рівень конкуренції на страховому ринку. Конкурентне середовище стимулює страховиків до підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, оптимізації структури активів та пошуку більш прибуткових напрямів інвестування.

До зовнішніх чинників варто також віднести розвиток банківського сектору та фінансових інститутів, які виступають основними партнерами страховиків у процесі розміщення активів. Надійність банківських установ, рівень процентних ставок за депозитами та доступність різноманітних фінансових інструментів визначають можливості страхової компанії щодо отримання інвестиційного доходу.

Поряд із зовнішніми чинниками значний вплив на формування та управління активами страхової компанії мають внутрішні чинники, які визначаються особливостями її діяльності, фінансовою політикою та рівнем ефективності управління.

Одним із ключових внутрішніх чинників є обсяг страхових премій, отриманих компанією. Саме страхові премії формують основну частину фінансових ресурсів страховика та визначають можливості формування страхових резервів і інвестиційного портфеля. Збільшення обсягів страхових премій сприяє зростанню активів страхової компанії та розширенню можливостей для інвестування.

Важливим чинником є також структура страхового портфеля. Різні види страхування характеризуються різним рівнем ризику, тривалістю страхових договорів та обсягом страхових резервів. Наприклад, у страхуванні життя страхові резерви формуються на тривалий період, що дозволяє компанії здійснювати довгострокові інвестиції. Натомість у ризикових видах страхування страхові виплати можуть мати непередбачуваний характер, що вимагає підтримання значної частки ліквідних активів.

Важливу роль відіграє інвестиційна політика страхової компанії, яка визначає напрями розміщення фінансових ресурсів, допустимий рівень ризику та структуру інвестиційного портфеля. Ефективна інвестиційна політика передбачає поєднання трьох основних принципів управління активами: надійності, ліквідності та прибутковості. Досягнення оптимального балансу між цими принципами є одним із ключових завдань фінансового менеджменту страхової компанії [27].

Значний вплив на ефективність управління активами має рівень фінансового менеджменту та професійна компетентність управлінського персоналу. Якість управлінських рішень, рівень фінансового аналізу та ефективність системи управління ризиками визначають здатність страхової компанії адаптуватися до змін ринкового середовища та забезпечувати стабільне зростання активів.

Ще одним важливим внутрішнім чинником є структура та якість страхових резервів. Оскільки, страхові резерви виступають основним джерелом формування інвестиційних ресурсів страховика, тому їх обсяг та структура визначають можливості розміщення активів і рівень інвестиційного доходу.

Варто зазначити, що резерви повинні бути забезпечені достатнім обсягом ліквідних активів, які можуть бути використані для здійснення страхових виплат.

Важливим чинником впливу є також рівень диверсифікації активів страхової компанії. Диверсифікація передбачає розподіл фінансових ресурсів між різними видами активів, галузями економіки та фінансовими інструментами. Такий підхід дозволяє зменшити ризик втрати капіталу та підвищити стабільність інвестиційного доходу.

Крім того, на формування активів страхової компанії впливають особливості її фінансової стратегії та стратегічних цілей розвитку. Компанії, орієнтовані на швидке зростання, можуть спрямовувати значну частину ресурсів у розвиток нових страхових продуктів та розширення клієнтської бази. Водночас компанії, які дотримуються більш консервативної стратегії, приділяють більше уваги збереженню капіталу та мінімізації фінансових ризиків.

Таким чином, формування та управління активами страхової компанії відбувається під впливом широкого спектра зовнішніх і внутрішніх чинників, які визначають можливості інвестування фінансових ресурсів, структуру активів та рівень їх ефективності. Врахування зазначених факторів є необхідною умовою забезпечення фінансової стійкості страховика та підвищення ефективності використання його фінансових ресурсів. Аналіз чинників, що впливають на формування та управління активами страхової компанії, створює теоретичну основу для подальшої оцінки ефективності управління активами страхових компаній.

1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності управління активами страхової компанії

Ефективне управління активами страхової компанії є важливою складовою забезпечення її фінансової стійкості, платоспроможності та довгострокового розвитку. Активи страховика формуються за рахунок власного капіталу, страхових премій та інших фінансових ресурсів і використовуються для здійснення страхової діяльності, покриття страхових зобов'язань, а також отримання інвестиційного доходу. У зв'язку з цим ефективність управління активами безпосередньо впливає на фінансові результати страхової компанії та рівень її конкурентоспроможності на страховому ринку.

Особливістю діяльності страхових компаній є те, що вони виконують функцію фінансових посередників, акумулюючи значні обсяги фінансових ресурсів у вигляді страхових премій та страхових резервів. Ці кошти тимчасово перебувають у розпорядженні страховика та можуть використовуватися для інвестиційної діяльності. Водночас страхова компанія повинна забезпечувати достатній рівень ліквідності активів, щоб своєчасно здійснювати страхові виплати. Саме тому управління активами страховика повинно базуватися на поєднанні принципів прибутковості, надійності та ліквідності.

У науковій літературі ефективність управління активами страхової компанії визначається як результативність використання фінансових ресурсів страховика, що забезпечує оптимальне співвідношення між рівнем доходності активів та рівнем фінансових ризиків [28]. Іншими словами, ефективне управління активами передбачає досягнення максимального економічного результату при мінімально можливому рівні ризику.

У процесі дослідження ефективності управління активами страхової компанії застосовується система методів економічного аналізу, що дозволяють оцінити структуру активів, їх динаміку, прибутковість та рівень ліквідності.

До загальнонаукових методів дослідження, які використовуються у процесі аналізу активів страхової компанії, належать методи аналізу та синтезу, порівняння, узагальнення та систематизації.

Поряд із загальнонауковими методами у дослідженні ефективності управління активами страхової компанії застосовуються спеціальні методи

фінансового аналізу. До таких методів належать структурний аналіз, коефіцієнтний аналіз, порівняльний аналіз та аналіз фінансових результатів діяльності страховика.

Одним із ключових методів дослідження є структурний аналіз активів страхової компанії, який передбачає визначення частки окремих видів активів у їх загальному обсязі. Структурний аналіз дозволяє оцінити структуру інвестиційного портфеля страховика та визначити рівень диверсифікації активів. У страховій діяльності структура активів має особливе значення, оскільки вона визначає можливості страхової компанії щодо виконання страхових зобов'язань та отримання інвестиційного доходу.

У процесі структурного аналізу визначається частка кожного виду активів у загальному обсязі активів страхової компанії. Розрахунок частки окремого виду активів здійснюється за формулою:

$$\text{Чі} = \frac{A_i}{A} \times 100 \quad (1.1)$$

де

A_i – вартість окремого виду активів;

A – загальна сума активів страхової компанії.

Проведення структурного аналізу дозволяє визначити, які види активів займають найбільшу частку у структурі активів страховика та наскільки диверсифікованим є інвестиційний портфель страхової компанії.

Наступним важливим методом є коефіцієнтний аналіз, який передбачає використання системи фінансових показників для оцінки ефективності управління активами страховика. Коефіцієнтний аналіз дозволяє оцінити прибутковість активів, рівень їх ліквідності та здатність страхової компанії виконувати свої фінансові зобов'язання.

Одним із основних показників ефективності використання активів страхової компанії є рентабельність активів (ROA). Цей показник характеризує рівень прибутковості активів страховика та дозволяє оцінити ефективність їх використання.

Рентабельність активів визначається за формулою:

$$ROA = \frac{\text{ЧП}}{\text{Аср}} \times 100 \quad (1.2)$$

де

ЧП – чистий прибуток;

Аср - середньорічна вартість активів страхової компанії.

Цей показник характеризує прибуток, який страхова компанія отримує з кожної гривні активів. Чим вище значення цього показника, тим ефективніше використовуються активи страховика.

Важливим показником ефективності управління активами є також частка інвестиційних активів, яка характеризує рівень використання активів страховика для інвестиційної діяльності. Інвестиційні активи є важливим джерелом доходу страхової компанії, тому їх частка у загальному обсязі активів може свідчити про ефективність інвестиційної політики страховика.

Частка інвестиційних активів визначається за формулою:

$$\text{Чінв} = \frac{\text{Аінв}}{\text{А}} \times 100 \quad (1.3)$$

де

Аінв – інвестиційні активи страхової компанії;

Ще одним важливим показником є коефіцієнт загальної ліквідності, який характеризує здатність страхової компанії виконувати свої короткострокові фінансові зобов'язання. У страховій діяльності ліквідність активів має особливе значення, оскільки страховик повинен мати достатній обсяг ліквідних коштів для здійснення страхових виплат.

Коефіцієнт загальної ліквідності визначається за формулою:

$$\text{Кзаг. л.} = \frac{\text{ОА}}{\text{ПЗ}} \quad (1.4)$$

де

ОА – оборотні активи страхової компанії;

ПЗ – поточні зобов'язання страхової компанії.

Значення цього показника дозволяє оцінити фінансову стабільність страхової компанії та її здатність виконувати поточні зобов'язання.

Крім того, у процесі аналізу ефективності управління активами страхової компанії доцільно використовувати показник частки високоліквідних активів, який характеризує частку найбільш ліквідних фінансових ресурсів у загальній структурі активів страховика.

Частка високоліквідних активів визначається за формулою:

$$\text{Члікв.} = \frac{\text{ГК}}{\text{А}} \times 100 \quad (1.5)$$

де

ГК – грошові кошти та їх еквіваленти;

Цей показник дозволяє оцінити рівень ліквідності активів страхової компанії та її здатність оперативно виконувати страхові зобов'язання.

Важливим показником фінансової надійності страхової компанії є коефіцієнт покриття страхових резервів активами. Страхові резерви формуються страховиком для забезпечення майбутніх страхових виплат, тому їх покриття активами є важливою умовою фінансової стабільності страхової компанії.

Коефіцієнт покриття страхових резервів визначається за формулою:

$$\text{К покр} = \frac{\text{А}}{\text{СР}} \quad (1.6)$$

де

СР – страхові резерви;

Значення цього показника повинно перевищувати одиницю, що свідчить про наявність достатнього обсягу активів для покриття страхових зобов'язань страховика.

Для узагальнення методичних підходів до оцінки ефективності управління активами страхової компанії доцільно використовувати систему показників, наведену у таблиці 1.3.

Застосування наведених показників дозволяє комплексно оцінити ефективність управління активами страхової компанії та визначити рівень їх прибутковості, ліквідності та фінансової надійності. Комплексний аналіз зазначених показників дозволяє виявити сильні та слабкі сторони фінансової

політики страховика та визначити напрями підвищення ефективності управління його активами.

Наведені методичні підходи будуть використані у наступному розділі роботи для проведення аналізу структури та ефективності управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП».

Таблиця 1.3

**Основні показники оцінки ефективності управління активами
страхової компанії**

Показник	Формула розрахунку	Економічна характеристика
Рентабельність активів	$\text{Чистий прибуток} / \text{Середні активи} \times 100$	Характеризує ефективність використання активів страхової компанії
Частка інвестиційних активів	$\text{Інвестиційні активи} / \text{Загальні активи} \times 100$	Відображає рівень використання активів для інвестиційної діяльності
Коефіцієнт загальної ліквідності	$\text{Оборотні активи} / \text{Поточні зобов'язання}$	Показує здатність страховика виконувати короткострокові фінансові зобов'язання
Частка високоліквідних активів	$\text{Грошові кошти} / \text{Активи} \times 100$	Характеризує рівень ліквідності активів страхової компанії
Коефіцієнт покриття страхових резервів	$\text{Активи} / \text{Страхові резерви}$	Визначає достатність активів для виконання страхових зобов'язань

Джерело: сформовано автором на основі [20; 23; 29-32]

Отже, ефективне управління активами страхової компанії є важливою передумовою забезпечення її фінансової стійкості, платоспроможності та стабільного функціонування на страховому ринку. Застосування системи методів економічного аналізу, зокрема структурного, порівняльного та коефіцієнтного аналізу, дозволяє комплексно оцінити структуру активів страховика, рівень їх ліквідності, прибутковості та здатність забезпечувати виконання страхових зобов'язань. Використання системи фінансових

показників, наведених у даному підрозділі, створює методичну основу для проведення практичного аналізу ефективності управління активами страхової компанії.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП»

2.1 Загальна характеристика ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» та показники його діяльності

Приватне акціонерне товариство «Українська страхова компанія «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» є одним із провідних учасників страхового ринку України, що здійснює діяльність у сфері ризикового страхування та надає широкий спектр страхових послуг фізичним і юридичним особам. Компанія працює на страховому ринку з 1997 року, а з 2009 року входить до складу міжнародної страхової групи Vienna Insurance Group — однієї з найбільших страхових груп Центральної та Східної Європи [33]. Належність до міжнародної фінансової групи забезпечує компанії доступ до сучасних управлінських практик, ефективних механізмів управління ризиками та високих стандартів корпоративного управління.

Vienna Insurance Group має понад 200-річну історію діяльності та представлена приблизно у 30 країнах світу. Група об'єднує близько 50 страхових компаній і понад 29 тисяч працівників, забезпечуючи страховий захист мільйонів клієнтів у Європі [33]. Участь у міжнародній групі сприяє зміцненню фінансової стабільності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» та розвитку сучасних страхових продуктів.

Діяльність компанії здійснюється відповідно до законодавства України на підставі ліцензії на проведення страхової діяльності, що передбачає здійснення прямого страхування та вхідного перестрахування за різними класами страхування. Основною метою діяльності страховика є забезпечення надійного страхового захисту клієнтів, фінансової стабільності та виконання зобов'язань за договорами страхування.

Серед ключових цілей компанії: забезпечення ефективного страхового захисту фізичних і юридичних осіб, розширення страхового портфеля, підвищення конкурентоспроможності, забезпечення фінансової стійкості, впровадження сучасних цифрових технологій та покращення якості клієнтського сервісу.

ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» надає широкий спектр страхових послуг, серед яких: страхування автотранспорту (КАСКО, ОСЦПВ), майнове страхування, медичне страхування, страхування від нещасних випадків, туристичне страхування, страхування відповідальності, фінансових ризиків та вантажів [33]. Завдяки понад 27-річному досвіду діяльності компанія сформувала значну клієнтську базу, що налічує понад один мільйон страхувальників.

Організаційна структура управління компанії відповідає сучасним вимогам корпоративного управління. Вищим органом управління є загальні збори акціонерів, функції контролю здійснює наглядова рада, а оперативне управління забезпечує правління компанії. У структурі страховика функціонують підрозділи з управління ризиками, внутрішнього аудиту, комплаєнсу, фінансового управління, продажів, врегулювання страхових випадків та інформаційних технологій.

Компанія має розгалужену регіональну мережу представництв і партнерських каналів продажу, що забезпечує доступність страхових послуг у різних регіонах України. Водночас активний розвиток цифрових сервісів та онлайн-страхування сприяє підвищенню зручності взаємодії клієнтів зі страховиком.

Таким чином, ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» є стабільною страховою компанією з багаторічним досвідом діяльності, яка входить до складу потужної міжнародної страхової групи та забезпечує широкий спектр страхових послуг на страховому ринку України. Компанія характеризується високим рівнем фінансової надійності, ефективною системою управління та орієнтацією на якісний страховий захист клієнтів.

Для комплексної оцінки діяльності страхової компанії доцільно дослідити динаміку основних фінансово-економічних показників, зокрема обсяг страхових премій, страхових виплат, страхових резервів, активів, власного капіталу та фінансового результату. Аналіз цих показників дозволяє оцінити масштаби діяльності страховика, рівень його фінансової стійкості та тенденції розвитку на страховому ринку. Динаміку основних показників діяльності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» за досліджуваний період подано у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Динаміка основних показників діяльності ПрАТ «УСК «КНЯЖА
ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП»**

Показники, тис. грн	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Страхові премії	1228700,5	1992149,1	2517019,9	1288319,4	104,85
Страхові виплати	408098,8	634158,8	1005341,8	597243	146,35
Активи	1334613	1782498	2179633	845020	63,32
Власний капітал	358411	448703	449832	91421	25,51
Страхові резерви	1030692,1	1479979,7	1587229,4	556537,3	54,00
Чистий прибуток	-3506	80540	142	3648	-104,05

Джерело: сформовано автором за даними [34]

Аналіз динаміки основних показників діяльності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» дозволяє оцінити тенденції розвитку страхової компанії, масштаби її операційної діяльності та зміни у фінансовому стані протягом досліджуваного періоду. На основі даних таблиці 2.1 можна простежити загальну позитивну динаміку більшості ключових показників, що свідчить про активне розширення діяльності компанії на страховому ринку України.

Передусім варто звернути увагу на динаміку страхових премій, які є одним із найважливіших показників діяльності страхової компанії, оскільки характеризують обсяг укладених договорів страхування та масштаби страхового портфеля. У 2022 році обсяг страхових премій становив 1228700,5 тис. грн, тоді як у 2023 році цей показник зріс до 1992149,1 тис. грн. У 2024

році спостерігається подальше суттєве зростання страхових премій, які досягли 2517019,9 тис. грн. Загалом за досліджуваний період обсяг страхових премій збільшився на 1288319,4 тис. грн, що свідчить про значне розширення страхового портфеля компанії та зростання попиту на її страхові продукти. Така тенденція може бути зумовлена як активним розвитком партнерських каналів продажів, так і підвищенням рівня довіри клієнтів до страховика.

Зростання страхових премій закономірно супроводжується збільшенням страхових виплат, які відображають виконання страховою компанією своїх зобов'язань перед страхувальниками. У 2022 році обсяг страхових виплат становив 408098,8 тис. грн. У 2023 році цей показник зріс до 634158,8 тис. грн, а у 2024 році досяг 1005341,8 тис. грн. У результаті загальне збільшення страхових виплат за аналізований період становило 597243 тис. грн. Темпи зростання виплат перевищують темпи зростання премій, що частково може бути пояснено зростанням кількості страхових випадків, інфляційними процесами та збільшенням обсягів страхового портфеля компанії. Водночас збільшення виплат також свідчить про належне виконання страховиком своїх зобов'язань перед клієнтами, що є важливим фактором підтримання репутації компанії на ринку страхових послуг.

Важливим показником фінансової стійкості страхової компанії є активи, які відображають обсяг ресурсів, що перебувають у розпорядженні страховика. За досліджуваний період спостерігається стабільне зростання активів компанії. Так, у 2022 році їх обсяг становив 1334613 тис. грн, у 2023 році – 1782498 тис. грн, а у 2024 році активи зросли до 2179633 тис. грн. Загальне збільшення активів за три роки склало 845020 тис. грн. Зростання цього показника свідчить про поступове нарощування фінансового потенціалу страхової компанії, що створює додаткові можливості для розширення страхової діяльності та виконання зобов'язань перед клієнтами.

Аналіз власного капіталу також демонструє позитивну динаміку. У 2022 році його обсяг становив 358411 тис. грн, у 2023 році – 448703 тис. грн, а у 2024 році – 449832 тис. грн. Загальне зростання власного капіталу за досліджуваний

період склало 91421 тис. грн. Збільшення власного капіталу є важливим фактором фінансової стабільності страховика, оскільки саме власні кошти забезпечують платоспроможність компанії та виступають гарантією виконання страхових зобов'язань перед клієнтами.

Важливу роль у діяльності страхової компанії відіграють страхові резерви, які формуються з метою забезпечення майбутніх страхових виплат. Дані таблиці 2.1 свідчать про значне зростання обсягів страхових резервів протягом аналізованого періоду. У 2022 році їх обсяг становив 1030692,1 тис. грн, у 2023 році – 1479979,7 тис. грн, а у 2024 році – 1587229,4 тис. грн. У результаті загальне збільшення страхових резервів склало 556537,3 тис. грн. Така тенденція свідчить про збільшення обсягу страхових зобов'язань компанії, що є природним наслідком розширення страхового портфеля. Водночас зростання резервів підтверджує дотримання страховиком вимог фінансової надійності та забезпечення належного рівня платоспроможності.

Окремої уваги заслуговує динаміка чистого прибутку страхової компанії. У 2022 році діяльність компанії була збитковою, що підтверджується від'ємним фінансовим результатом у розмірі -3506 тис. грн. У 2023 році ситуація суттєво покращилася, і компанія отримала чистий прибуток у розмірі 80540 тис. грн, що свідчить про підвищення ефективності її діяльності. Проте у 2024 році обсяг чистого прибутку значно зменшився і становив лише 142 тис. грн. Таке скорочення фінансового результату може бути пов'язане із зростанням обсягів страхових виплат, підвищенням витрат на ведення страхової діяльності та змінами в структурі страхового портфеля.

Для більш наочного відображення тенденцій зміни основних показників діяльності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» доцільно подати їх динаміку у графічному вигляді. Візуалізація ключових фінансових показників дозволяє краще простежити зміни у масштабах діяльності страхової компанії та оцінити загальні тенденції її розвитку протягом досліджуваного періоду. Динаміку основних показників діяльності страхової компанії за 2022-2024 рр. представлено на рисунку 2.1 та 2.2.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, варто зазначити, що протягом 2022-2024 років ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» демонструє тенденцію до розширення масштабів страхової діяльності. Це підтверджується стійким зростанням обсягів страхових премій, активів та страхових резервів компанії.

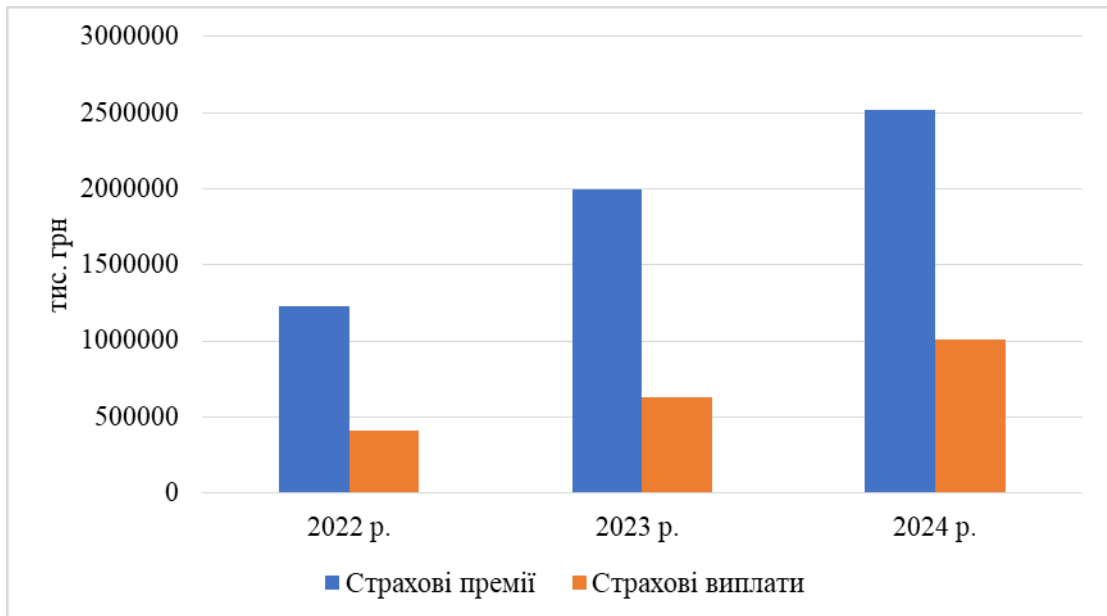

Рис. 2.1. Динаміка страхових премій та страхових виплат ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [34]

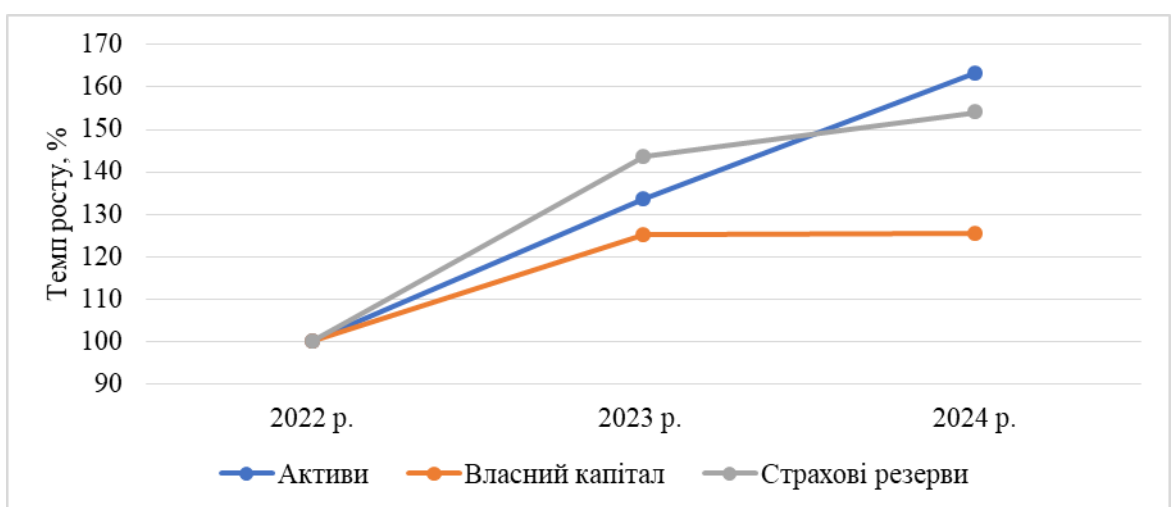

Рис. 2.2. Динаміка основних показників фінансового стану ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [34]

Водночас збільшення страхових виплат і нестабільність фінансового результату свідчать про вплив зовнішніх економічних факторів, а також про специфіку функціонування страхового ринку в сучасних умовах. Загалом діяльність страхової компанії у досліджуваний період характеризується поступовим зміцненням її позицій на страховому ринку та зростанням обсягів страхових операцій, що створює передумови для подальшого розвитку та підвищення ефективності управління її фінансовими ресурсами.

2.2 Аналіз структури та динаміки активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП»

Ефективність діяльності страхової компанії значною мірою залежить від структури та динаміки її активів, оскільки саме активи формують фінансову основу для виконання страхових зобов'язань перед клієнтами та забезпечують можливість отримання інвестиційного доходу. Для страховиків активи виконують не лише функцію забезпечення поточної діяльності, але й виступають джерелом покриття страхових резервів, що робить їх структуру та обсяги важливим показником фінансової стійкості компанії. Тому аналіз складу, структури та динаміки активів дозволяє оцінити фінансовий потенціал страхової компанії, особливості її інвестиційної політики та рівень диверсифікації фінансових ресурсів.

Для дослідження змін у складі активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» доцільно проаналізувати їх динаміку за основними складовими (табл. 2.2).

Аналіз динаміки активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП», наведений у таблиці 2.2, дозволяє оцінити зміни у структурі та обсягах ресурсів страхової компанії протягом 2022-2024 років. Загалом можна відзначити стійку тенденцію до зростання активів страховика, що свідчить про розширення масштабів його діяльності та поступове зміцнення фінансового

потенціалу. Так, загальний обсяг активів компанії збільшився з 1334613 тис. грн у 2022 році до 1782498 тис. грн у 2023 році, а у 2024 році досяг 2179633 тис. грн. Відповідно за аналізований період активи зросли на 845020 тис. грн, що відповідає темпу приросту 63,32 %. Така динаміка свідчить про активне нарощування фінансових ресурсів страхової компанії та розширення її операційної діяльності на страховому ринку.

Таблиця 2.2

Динаміка активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП»

Показники, тис. грн	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Грошові кошти та їх еквіваленти	49670	50045	81539	31869	64,16
Депозити в банках	219810	247361	256751	36941	16,81
Інвестиції у боргові цінні папери	596884	681496	757655	160771	26,94
Активи за договорами страхування	4	7	0	-4	-
Активи за договорами перестрахування	61174	56338	77193	16019	26,19
Інвестиційна нерухомість	0	23712	24934	24934	-
Основні засоби	56171	36192	36328	-19843	-35,33
Нематеріальні активи	5330	4357	3823	-1507	-28,27
Інші активи	345570	682990	941410	595840	172,42
Разом активи	1334613	1782498	2179633	845020	63,32

Джерело: сформовано автором за даними [34]

Важливу частину активів страхової компанії становлять фінансові інвестиції, зокрема інвестиції у боргові цінні папери. У 2022 році їх обсяг становив 596884 тис. грн, у 2023 році зріс до 681496 тис. грн, а у 2024 році досяг 757655 тис. грн. У результаті загальне збільшення цього показника за три роки становило 160771 тис. грн, або 26,94 %. Зростання вкладень у боргові цінні папери свідчить про орієнтацію страхової компанії на надійні інструменти інвестування, що є типовим

для страховиків, які прагнуть забезпечити стабільність інвестиційного портфеля та збереження коштів, сформованих за рахунок страхових резервів.

Позитивна динаміка спостерігається також за статтею «Депозити в банках». У 2022 році їх обсяг становив 219810 тис. грн, у 2023 році збільшився до 247361 тис. грн, а у 2024 році досяг 256751 тис. грн. За досліджуваний період депозити зросли на 36941 тис. грн, що відповідає темпу приросту 16,81 %. Розміщення частини активів у банківських депозитах дозволяє страховій компанії забезпечити достатній рівень ліквідності та отримувати додатковий дохід від тимчасово вільних фінансових ресурсів.

Суттєві зміни відбулися і за статтею «Грошові кошти та їх еквіваленти». Якщо у 2022 році їх обсяг становив 49670 тис. грн, то у 2023 році він дещо зріс до 50045 тис. грн, а у 2024 році значно збільшився до 81539 тис. грн. Загалом за досліджуваний період приріст грошових коштів склав 31869 тис. грн, що відповідає темпу приросту 64,16 %. Збільшення обсягу ліквідних активів свідчить про підвищення платоспроможності страхової компанії та її здатності своєчасно виконувати поточні фінансові зобов'язання.

Аналіз активів за договорами перестрахування показує певні коливання їх обсягів протягом аналізованого періоду. У 2022 році вони становили 61174 тис. грн, у 2023 році зменшилися до 56338 тис. грн, проте у 2024 році зросли до 77193 тис. грн. Загалом за три роки цей показник збільшився на 16019 тис. грн, що відповідає темпу приросту 26,19 %. Такі зміни можуть бути пов'язані з коригуванням політики перестрахування компанії та зміною структури страхового портфеля.

Окремої уваги заслуговує поява у 2023 році нової статті активів – інвестиційної нерухомості. Якщо у 2022 році її обсяг був відсутній, то у 2023 році він становив 23712 тис. грн, а у 2024 році зріс до 24934 тис. грн. Це свідчить про диверсифікацію інвестиційного портфеля страхової компанії та використання альтернативних інструментів розміщення фінансових ресурсів.

Разом з тим за окремими статтями активів спостерігається скорочення їх обсягів. Зокрема, обсяг основних засобів зменшився з 56171 тис. грн у 2022

році до 36192 тис. грн у 2023 році, а у 2024 році становив 36328 тис. грн. Загалом за аналізований період скорочення склало 19843 тис. грн, або 35,33 %. Дана тенденція зумовлена оптимізацією матеріальної бази компанії.

Зменшення спостерігається також за статтею нематеріальних активів, обсяг яких з 5330 тис. грн у 2022 році скоротився до 4357 тис. грн у 2023 році та до 3823 тис. грн у 2024 році. У результаті загальне скорочення за три роки становило 1507 тис. грн, що відповідає темпу зниження 28,27 %.

Найбільш суттєве зростання спостерігається за статтею «Інші активи». У 2022 році їх обсяг становив 345570 тис. грн, у 2023 році зріс до 682990 тис. грн, а у 2024 році досяг 941410 тис. грн. У результаті приріст за досліджуваний період склав 595840 тис. грн, що відповідає темпу приросту 172,42 %. Така значна динаміка свідчить про істотне збільшення окремих складових активів страхової компанії, які не віднесені до основних груп.

Для більш наочного відображення змін у складі та обсягах активів страхової компанії доцільно представити їх динаміку у графічному вигляді. Динаміку основних складових активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» за 2022-2024 роки подано на рисунку 2.3.

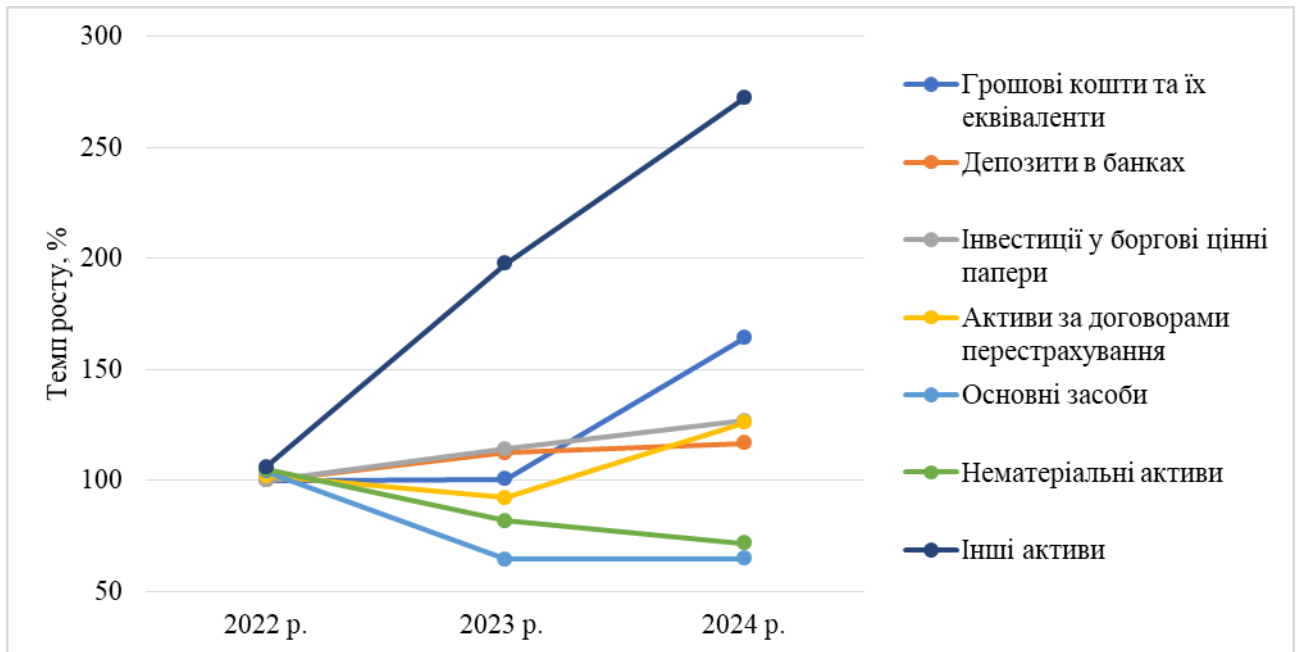

Рис. 2.3. Динаміка основних складових активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» за 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [34]

Отже, результати аналізу динаміки активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» свідчать про суттєве зростання обсягів фінансових ресурсів компанії протягом 2022-2024 років. Основними чинниками такого зростання є збільшення вкладень у боргові цінні папери та банківські депозити, а також зростання грошових коштів та інших активів. Водночас спостерігається певне скорочення обсягів основних засобів і нематеріальних активів, що може бути пов'язано з оптимізацією структури майна страхової компанії. Загалом отримані результати підтверджують тенденцію до зміцнення фінансового потенціалу страховика та створюють підґрунтя для подальшого аналізу структури його активів. Після аналізу динаміки активів доцільно дослідити їх структуру, оскільки це дозволяє визначити співвідношення окремих складових у загальному обсязі активів страхової компанії та оцінити особливості формування її фінансових ресурсів. Аналіз структури активів дає можливість встановити, які види активів займають найбільшу частку у майні страховика, а також простежити зміни у їх питомій вазі протягом досліджуваного періоду. Це є важливим для оцінки інвестиційної політики компанії, рівня ліквідності активів та ефективності управління фінансовими ресурсами.

Для детального дослідження структури активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» розглянемо їх розподіл за основними складовими. Структуру активів страхової компанії за 2022-2024 роки наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

**Структура активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП»
за 2022-2024 рр.**

Показник	2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Грошові кошти та їх еквіваленти	49670	3,72	50045	2,81	81539	3,74
Депозити в банках	219810	16,47	247361	13,88	256751	11,78
Інвестиції у боргові цінні папери	596884	44,72	681496	38,23	757655	34,76
Активи за договорами страхування	4	0	7	0	0	0
Активи за договорами перестрахування	61174	4,58	56338	3,16	77193	3,54
Основні засоби	56171	4,21	36192	2,03	36328	1,67

Нематеріальні активи	5330	0,4	4357	0,24	3823	0,18
----------------------	------	-----	------	------	------	------

Джерело: сформовано автором за даними [34]

Аналіз структури активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП», наведений у таблиці 2.3, дозволяє визначити співвідношення окремих складових у загальному обсязі майна страхової компанії та простежити зміни їх питомої ваги у 2022–2024 роках. Дослідження структури активів є важливим для оцінки інвестиційної політики страховика, рівня ліквідності ресурсів та ефективності управління фінансовими активами.

Найбільшу частку у структурі активів компанії протягом досліджуваного періоду займали інвестиції у боргові цінні папери. У 2022 році їх частка становила 44,72 % загального обсягу активів, у 2023 році зменшилась до 38,23 %, а у 2024 році — до 34,76 %. Незважаючи на зниження питомої ваги, ця стаття активів залишається домінуючою у структурі майна страхової компанії, що є характерним для страховиків через надійність таких фінансових інструментів та їх відповідність вимогам щодо розміщення страхових резервів.

Другу за значенням частку становлять інші активи, питома вага яких зросла з 25,89 % у 2022 році до 39,65 % у 2023 році та 44,34 % у 2024 році. Це свідчить про зміну структури фінансових ресурсів компанії та збільшення обсягів окремих складових активів.

Важливе місце у структурі активів займають депозити в банках, які забезпечують ліквідність та додатковий дохід від розміщення тимчасово вільних коштів. У 2022 році їх частка становила 16,47 %, у 2023 році — 13,88 %, а у 2024 році — 11,78 %. Скорочення питомої ваги депозитів пояснюється швидшим зростанням інших складових активів.

Частка грошових коштів та їх еквівалентів залишалася відносно стабільною: 3,72 % у 2022 році, 2,81 % у 2023 році та 3,74 % у 2024 році. Такий рівень ліквідних активів є типовим для страхових компаній, які повинні підтримувати достатній обсяг коштів для своєчасних страхових виплат.

Порівняно невелику частку займали активи за договорами перестрахування — від 3,16 % до 4,58 %. У 2022 році їх частка становила 4,58

%, у 2023 році зменшилась до 3,16 %, а у 2024 році зросла до 3,54 %, що пов'язано з особливостями формування перестраховального портфеля.

Частка основних засобів поступово скорочувалась: з 4,21 % у 2022 році до 2,03 % у 2023 році та 1,67 % у 2024 році. Менше 0,5 % у структурі активів займали нематеріальні активи, частка яких знизилась з 0,40 % у 2022 році до 0,24 % у 2023 році та 0,18 % у 2024 році. Така структура є типовою для страхових компаній, діяльність яких не потребує значних вкладень у нематеріальні ресурси.

Отже, аналіз структури активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» свідчить, що основу майнового потенціалу страховика формують фінансові інвестиції, насамперед боргові цінні папери, а також інші активи. Водночас спостерігається поступове зменшення частки депозитів, основних засобів та нематеріальних активів. Загалом структура активів характеризується значною часткою фінансових інструментів і достатнім рівнем диверсифікації.

Оскільки вагому частку активів страхової компанії становлять фінансові вкладення, доцільним є більш детальний аналіз їх структури. З цією метою розглянемо структуру інвестиційних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП», наведену у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Структура інвестиційних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 рр.

Показник	2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Депозити в банках	219810	26,55	247361	25,64	256751	24,39
Боргові цінні папери	596884	72,10	681496	70,64	757655	71,96
Інвестиційна нерухомість	0	0	23712	2,46	24934	2,37
Інвестиції в підприємства	11124	1,34	12242	1,27	13480	1,28
Разом	827818	100,00	964811	100,00	1052820	100,00

Джерело: сформовано автором за даними [34]

Аналіз структури інвестиційних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» дозволяє оцінити напрями розміщення фінансових ресурсів та особливості інвестиційної політики страхової компанії у 2022–2024 роках. Інвестиційні активи забезпечують не лише збереження коштів, сформованих за рахунок страхових премій, а й отримання додаткового інвестиційного доходу.

Загальний обсяг інвестиційних активів компанії мав стійку тенденцію до зростання: у 2022 році — 827818 тис. грн, у 2023 році — 964811 тис. грн, а у 2024 році — 1052820 тис. грн. Це свідчить про розширення фінансових можливостей страхової компанії та активне використання інвестиційних інструментів.

Домінуючу роль у структурі інвестиційного портфеля відіграють боргові цінні папери. Їх частка становила 72,10 % у 2022 році, 70,64 % у 2023 році та 71,96 % у 2024 році. Така структура є типовою для страховиків, оскільки вкладення у боргові інструменти характеризуються низьким рівнем ризику та відповідають вимогам щодо розміщення страхових резервів.

Вагому частку інвестиційних активів займають депозити в банках: 26,55 % у 2022 році, 25,64 % у 2023 році та 24,39 % у 2024 році. Незважаючи на поступове скорочення питомої ваги, вони залишаються важливим елементом фінансового портфеля, забезпечуючи ліквідність активів і стабільний процентний дохід.

Незначну частку займають інвестиції в підприємства: 1,34 % у 2022 році, 1,27 % у 2023 році та 1,28 % у 2024 році, що свідчить про обережну політику компанії щодо інвестування у корпоративний сектор.

Окремої уваги заслуговує інвестиційна нерухомість, яка з'явилась у структурі активів з 2023 року. Якщо у 2022 році цей вид активів був відсутній, то у 2023 році його частка становила 2,46 %, а у 2024 році — 2,37 %. Це свідчить про прагнення страхової компанії диверсифікувати інвестиційний портфель та розширити напрями інвестування.

Для наочного відображення співвідношення основних складових інвестиційних активів їх структуру доцільно представити графічно. Структуру інвестиційних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» за досліджуваній період подано на рисунку 2.4.

Отже, аналіз структури інвестиційних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» свідчить, що інвестиційний портфель компанії характеризується стабільною структурою та орієнтацією на надійні фінансові інструменти. Основну частку активів протягом усього періоду становлять боргові цінні папери, що підтверджує консервативний характер інвестиційної політики страховика. Важливу роль також відіграють банківські депозити, які забезпечують достатній рівень ліквідності. Наявність інвестиційної нерухомості та інвестицій у підприємства свідчить про поступову диверсифікацію портфеля.

Таким чином, результати аналізу динаміки та структури активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» дозволяють зробити висновок про поступове зміцнення фінансового потенціалу страхової компанії у 2022–2024 роках. Загальний обсяг активів має тенденцію до зростання, що свідчить про розширення масштабів діяльності та збільшення фінансових ресурсів.

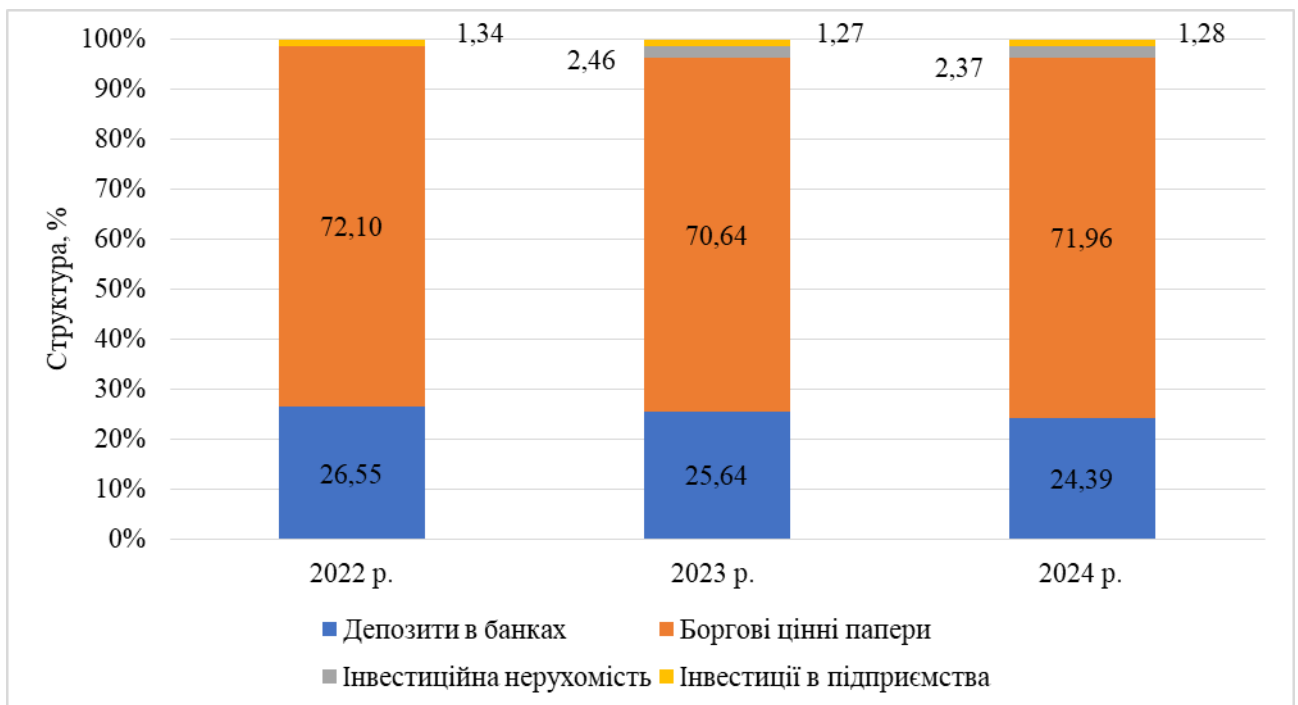

Рис. 2.4. Структура інвестиційних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [34]

Структура активів характеризується значною часткою фінансових інструментів, насамперед боргових цінних паперів і банківських депозитів, що відповідає специфіці функціонування страховиків та вимогам щодо розміщення страхових резервів. Одночасно спостерігається поступова диверсифікація інвестиційних активів та оптимізація структури майна компанії.

2.3 Оцінка ефективності управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП»

Оцінка ефективності управління активами страхової компанії передбачає аналіз системи фінансових показників, що характеризують результативність використання ресурсів, рівень ліквідності активів та їх достатність для виконання страхових зобов'язань. Діяльність страховиків має певну специфіку, пов'язану з формуванням страхових резервів, забезпеченням фінансової стійкості та дотриманням вимог щодо розміщення активів. Тому оцінювання ефективності управління активами здійснюється на основі комплексу показників, які відображають прибутковість активів, структуру їх використання та рівень ліквідності (табл. 1.3).

Першим етапом такого оцінювання є визначення рентабельності активів, яка характеризує ефективність використання ресурсів страховика та відображає обсяг чистого прибутку, отриманого з одиниці активів. Показник розраховується як відношення чистого прибутку до середньої величини активів за відповідний період, що дає змогу більш об'єктивно оцінити ефективність їх використання протягом року.

Результати розрахунку рентабельності активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» за 2022-2024 роки наведено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка рентабельності активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» за 2022-2024 рр.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютна зміна
Чистий прибуток, тис. грн	-3506	80540	142	3648
Середні активи, тис. грн	1211376	1558555,5	1981065,5	769689,5
Рентабельність активів, %	-0,29	5,17	0,01	0,30

Джерело: сформовано автором за даними [34]

Аналіз даних таблиці 2.5 свідчить про суттєві коливання показника рентабельності активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» протягом 2022-2024 років. Зокрема, у 2022 році рентабельність активів компанії мала від’ємне значення і становила -0,29 %. Така ситуація була зумовлена отриманням збитку у розмірі 3506 тис. грн при середньому обсязі активів на рівні 1211376 тис. грн. Негативне значення показника свідчить про недостатню ефективність використання ресурсного потенціалу компанії у цей період. Водночас варто враховувати складні економічні умови функціонування страхового ринку України у 2022 році, пов’язані з воєнними подіями, макроекономічною нестабільністю та зростанням ризиків страхової діяльності.

У 2023 році спостерігається суттєве покращення фінансових результатів діяльності компанії. Чистий прибуток зріс до 80540 тис. грн, що позитивно вплинуло на значення показника рентабельності активів, який досяг 5,17 %. При цьому середній обсяг активів компанії також збільшився до 1558555,5 тис. грн. Значне зростання рентабельності активів свідчить про підвищення ефективності використання фінансових ресурсів страховика, а також про відновлення та стабілізацію його операційної діяльності.

У 2024 році показник рентабельності активів знову суттєво знизився і становив лише 0,01 %. Незважаючи на подальше зростання середнього обсягу активів компанії до 1981065,5 тис. грн, чистий прибуток різко скоротився до 142 тис. грн., що спричинено зміною структури доходів та витрат компанії.

Для наочного відображення змін ефективності використання активів страхової компанії доцільно представити динаміку показника рентабельності активів у графічному вигляді (рис. 2.5).

Отже, варто зазначити, що за досліджуваний період середній обсяг активів компанії зріс, що свідчить про розширення масштабів її діяльності та збільшення фінансового потенціалу. Водночас динаміка рентабельності активів характеризується значною нестабільністю, що вказує на необхідність підвищення ефективності управління активами та оптимізації їх структури з метою забезпечення стабільного фінансового результату діяльності страхової компанії.

Після оцінювання рентабельності активів доцільно проаналізувати структуру їх використання, зокрема визначити частку активів, які спрямовуються на інвестиційну діяльність. Для цього розрахуємо показник частки інвестиційних активів у загальному обсязі активів страхової компанії. Результати розрахунків наведено у таблиці 2.6.

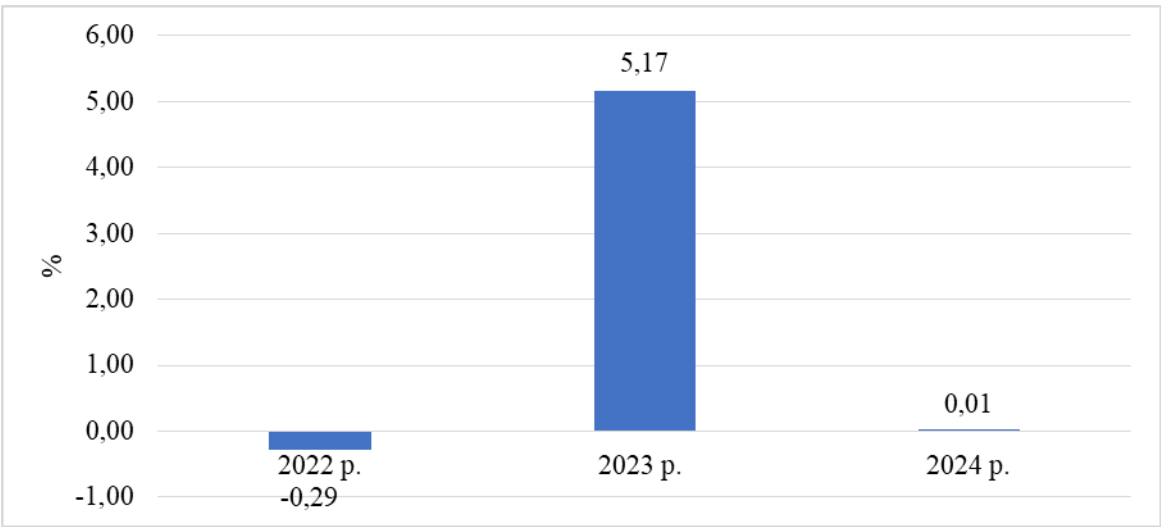

Рис. 2.5. Динаміка рентабельності активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [34]

Таблиця 2.6

Динаміка інвестиційних активів та їх частки у структурі активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» за 2022-2024 рр.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Інвестиційні активи, тис. грн	827818	964811	1052820	225002	27,18
Загальні активи, тис. грн	1334613	1782498	2179633	845020	63,32

Частка інвестиційних активів, %	62,03	54,13	48,30	-13,72	-22,13
---------------------------------------	-------	-------	-------	--------	--------

Джерело: сформовано автором за даними [34]

Аналіз даних таблиці 2.6 свідчить про зростання абсолютного обсягу інвестиційних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» протягом досліджуваного періоду. Так, у 2022 році їх величина становила 827818 тис. грн, у 2023 році вона збільшилась до 964811 тис. грн, а у 2024 році досягла 1052820 тис. грн. Загалом за аналізований період обсяг інвестиційних активів зріс на 225002 тис. грн, або на 27,18 %. Це свідчить про поступове нарощування інвестиційного потенціалу страхової компанії та розширення обсягів розміщення фінансових ресурсів у різні інвестиційні інструменти.

Водночас загальний обсяг активів компанії зростав значно швидшими темпами. Якщо у 2022 році він становив 1334613 тис. грн, то у 2023 році збільшився до 1782498 тис. грн, а у 2024 році досяг 2179633 тис. грн. Загалом за досліджуваний період активи страхової компанії зросли на 845020 тис. грн, що відповідає темпу приросту 63,32 %. Незважаючи на зростання абсолютного обсягу інвестиційних активів, їх частка у загальній структурі активів поступово зменшувалась. У 2022 році цей показник становив 62,03 %, у 2023 році знизився до 54,13 %, а у 2024 році – до 48,30 %. Загалом за аналізований період частка інвестиційних активів скоротилась на 13,72 відсоткових пункти. Така тенденція свідчить про те, що темпи зростання інших видів активів перевищували темпи нарощування інвестиційних вкладень компанії.

Графічна інтерпретація дозволяє краще простежити тенденцію поступового зменшення питомої ваги інвестиційних активів у структурі активів страховика. Динаміку частки інвестиційних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 роках наведено на рисунку 2.6.

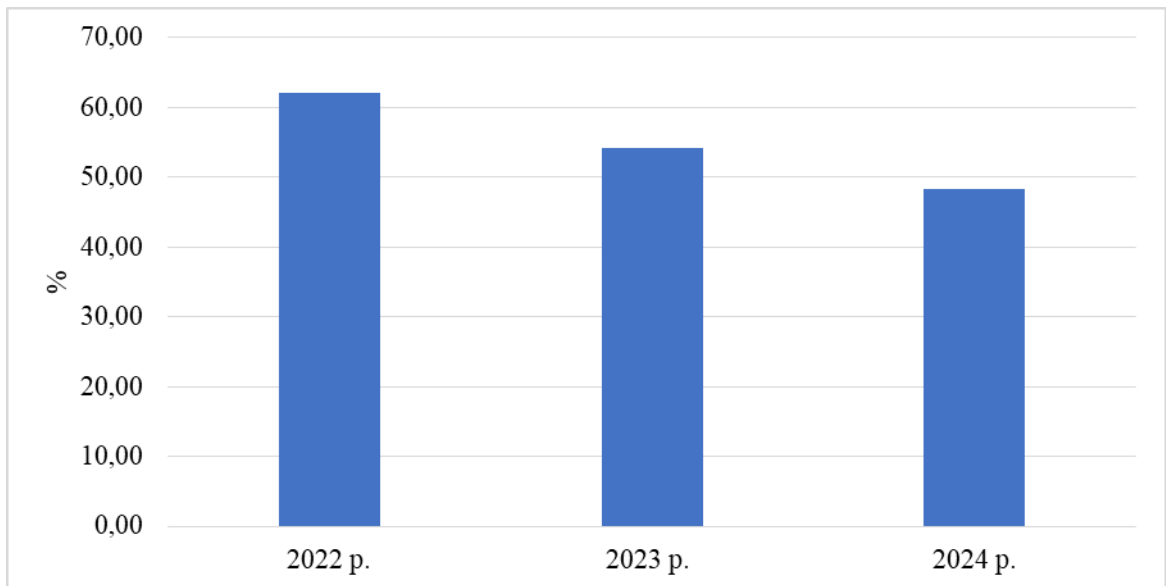

Рис. 2.6. Динаміка частки інвестиційних активів у структурі активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЕННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [34]

Отже, представлені на рисунку 2.6 результати свідчать про те, що протягом 2022-2024 років у діяльності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЕННА ІНШУРАНС ГРУП» спостерігається зростання абсолютного обсягу інвестиційних активів, однак їх частка у загальній структурі активів поступово зменшується. Така тенденція зумовлена більш швидкими темпами зростання загального обсягу активів компанії порівняно з темпами збільшення інвестиційних вкладень. Водночас значна питома вага інвестиційних активів свідчить про важливу роль інвестиційної діяльності у формуванні фінансових ресурсів страхової компанії та забезпеченні її фінансової стійкості.

Після аналізу структури інвестиційних активів доцільно перейти до оцінювання ліквідності активів страхової компанії. Для оцінювання ліквідності використовується коефіцієнт загальної ліквідності, який визначається як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань. Розрахунок даного показника дозволяє оцінити, наскільки обсяг оборотних активів страхової компанії є достатнім для покриття її короткострокових зобов'язань. Чим вищим є значення коефіцієнта, тим вищою є здатність компанії забезпечувати виконання своїх поточних фінансових зобов'язань. Результати розрахунку показників ліквідності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЕННА ІНШУРАНС ГРУП» наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

**Динаміка показників ліквідності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА
ІНШУРАНС ГРУП» за 2022-2024 рр.**

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Оборотні активи, тис. грн	1273112	1718237	2114548	841436	66,09
Поточні зобов'язання, тис. грн	803425	1216539	1238576	435151	54,16
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,58	1,41	1,71	0,12	7,74

Джерело: сформовано автором за даними [34]

За даними таблиці 2.7 спостерігаємо загальну тенденцію до зростання обсягу оборотних активів страхової компанії протягом досліджуваного періоду. У 2022 році їх величина становила 1273112 тис. грн, у 2023 році вона зросла до 1718237 тис. грн, а у 2024 році досягла 2114548 тис. грн. Загалом за аналізований період оборотні активи збільшилися на 66,09 %. Водночас зростали і поточні зобов'язання страхової компанії на 435151 тис. грн, що відповідає темпу приросту 54,16 %. Зауважимо, що коефіцієнт загальної ліквідності є важливим показником оцінювання фінансової стійкості страховика. У 2022 році його значення становило 1,58, у 2023 році воно знизилось до 1,41, а у 2024 році зросло до 1,71. Загалом за досліджуваний період значення показника збільшилось на 0,12. Це свідчить про те, що обсяг оборотних активів компанії перевищує величину її поточних зобов'язань, що є позитивною ознакою фінансової стійкості страховика.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать про достатній рівень ліквідності активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП», що дозволяє компанії своєчасно виконувати свої короткострокові фінансові зобов'язання та забезпечувати стабільність фінансової діяльності.

Для більш наочного відображення змін рівня ліквідності страхової компанії доцільно представити динаміку коефіцієнта загальної ліквідності у графічному вигляді. Відповідну динаміку показника наведено на рисунку 2.7.

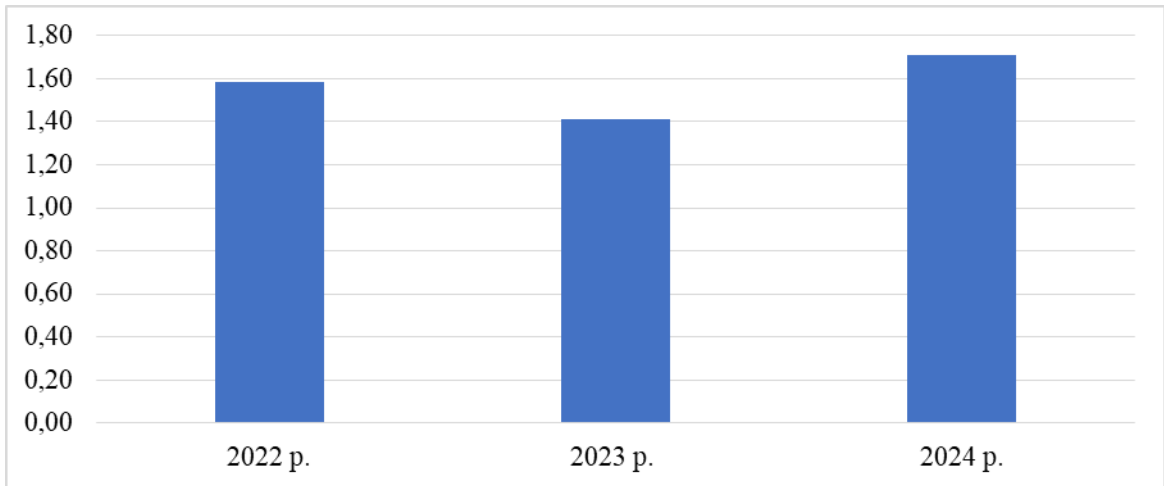

Рис. 2.7. Динаміка коефіцієнта загальної ліквідності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [34]

Отже, значення коефіцієнта загальної ліквідності протягом досліджуваного періоду залишається вищим за одиницю, що свідчить про здатність страхової компанії покривати свої поточні зобов’язання за рахунок наявних оборотних активів. Зростання показника у 2024 році вказує на покращення рівня ліквідності активів компанії.

Після оцінювання загальної ліквідності активів доцільно проаналізувати частку високоліквідних активів у їх загальній структурі. Даний показник дозволяє визначити, яку частину активів страхової компанії становлять грошові кошти, що можуть бути негайно використані для виконання фінансових зобов’язань. Наявність достатнього обсягу високоліквідних активів є важливою умовою забезпечення платоспроможності страховика та його здатності оперативно реагувати на потребу у здійсненні страхових виплат.

Частка високоліквідних активів визначається як відношення грошових коштів до загального обсягу активів страхової компанії. Результати розрахунку цього показника для ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» наведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка частки високоліквідних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» за 2022-2024 рр.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Грошові кошти, тис. грн	49670	50045	81539	31869	64,16
Активи,	1334613	1782498	2179633	845020	63,32
Частка високоліквідних активів, %	3,72	2,81	3,74	0,02	0,52

Джерело: сформовано автором за даними [34]

Аналіз даних таблиці 2.8 свідчить про зростання обсягу грошових коштів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» протягом досліджуваного періоду. Якщо у 2022 році їх величина становила 49670 тис. грн, то у 2023 році вона дещо збільшилась до 50045 тис. грн, а у 2024 році досягла 81539 тис. грн. Загалом за аналізований період обсяг грошових коштів зріс на 31869 тис. грн, що відповідає темпу приросту 64,16 %. Водночас спостерігається суттєве зростання загального обсягу активів страхової компанії: з 1334613 тис. грн у 2022 році до 1782498 тис. грн у 2023 році та 2179633 тис. грн у 2024 році, що в цілому означає збільшення на 845020 тис. грн. Незважаючи на зростання абсолютного обсягу грошових коштів, їх частка у структурі активів залишається відносно невисокою та змінюється незначно: у 2022 році вона становила 3,72 %, у 2023 році знизилась до 2,81 %, а у 2024 році знову зросла до 3,74 %. Таким чином, протягом досліджуваного періоду частка високоліквідних активів практично не змінилася і збільшилась лише на 0,02 відсоткових пункти, що свідчить про підтримання страховою компанією відносно стабільного рівня ліквідності активів.

Невисока частка грошових коштів у структурі активів є характерною для страхових компаній, оскільки значна частина їх фінансових ресурсів спрямовується на інвестиційну діяльність та формування страхових резервів. Водночас наявність достатнього обсягу високоліквідних активів дозволяє страховій компанії забезпечувати оперативне виконання своїх поточних фінансових зобов'язань та підтримувати належний рівень платоспроможності.

Динаміку частки високоліквідних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 роках наведено на рисунку 2.8.

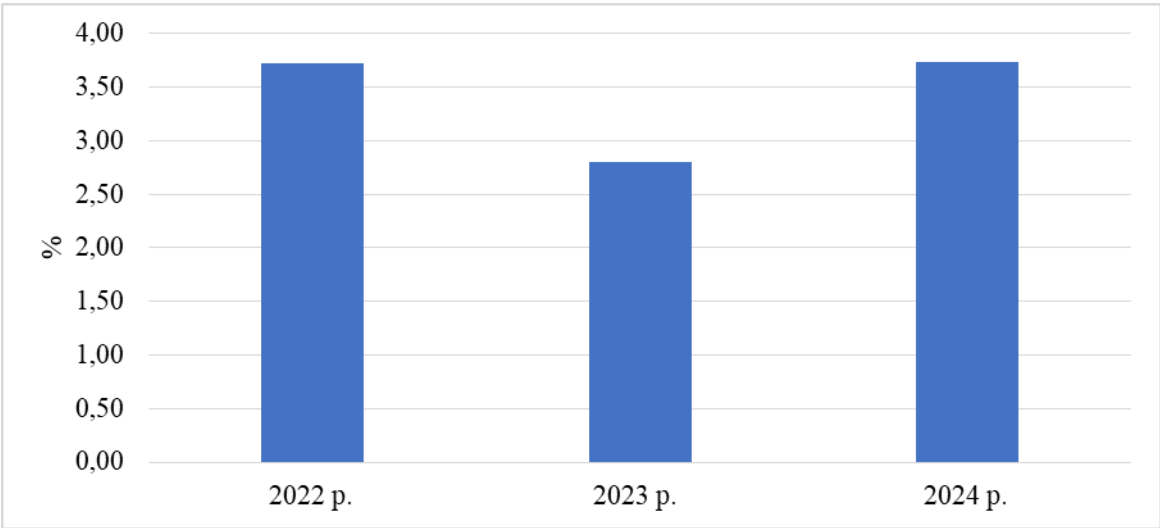

Рис. 2.8. Динаміка частки високоліквідних активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [34]

Отже, частка високоліквідних активів у структурі активів страхової компанії протягом досліджуваного періоду залишається відносно стабільною, що свідчить про підтримання достатнього рівня грошових коштів для забезпечення поточної фінансової діяльності страховика.

Наступним етапом оцінювання ефективності управління активами страхової компанії є аналіз достатності активів для покриття страхових резервів. Для цього використовується коефіцієнт покриття страхових резервів, який визначається як відношення загального обсягу активів до величини сформованих страхових резервів. Значення цього показника дозволяє оцінити, наскільки активи страхової компанії забезпечують виконання її страхових зобов’язань. Результати розрахунку коефіцієнта покриття страхових резервів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» наведено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка коефіцієнта покриття страхових резервів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» за 2022-2024 рр.

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютна зміна	Темп приросту, %
Активи	1334613	1782498	2179633	845020	63,32
Страхові резерви	1030692,1	1479979,7	1587229,4	556537,3	54,00
Коефіцієнт покриття страхових резервів	1,29	1,20	1,37	0,08	6,05

Джерело: сформовано автором за даними [34]

Аналіз даних таблиці 2.9 свідчить про суттєве нарощування активів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» упродовж 2022-2024 років. За досліджуваний період активи компанії збільшилися на 845020 тис. грн, що підтверджує розширення масштабів страхової діяльності, зростання фінансового потенціалу та накопичення ресурсів для операційної діяльності. Паралельно спостерігається збільшення обсягу страхових резервів, які відображають зобов'язання перед страхувальниками. Їх величина зросла з 1030692,1 тис. грн у 2022 році до 1479979,7 тис. грн у 2023 році та 1587229,4 тис. грн у 2024 році, що означає загальний приріст на 556537,3 тис. грн. Таке зростання є закономірним результатом розширення страхового портфеля та збільшення обсягів страхових премій.

Водночас співвідношення між активами та страховими резервами протягом досліджуваного періоду залишається на достатньому рівні: коефіцієнт покриття у 2022 році становив 1,29, у 2023 році дещо знизився до 1,20, проте у 2024 році зріс до 1,37. Значення показника, яке стабільно перевищує одиницю, свідчить про те, що активи страхової компанії повністю забезпечують покриття сформованих страхових резервів, а отже компанія має належний рівень фінансової надійності для виконання своїх зобов'язань. Динаміку показника покриття страхових резервів наведено на рисунку 2.9.

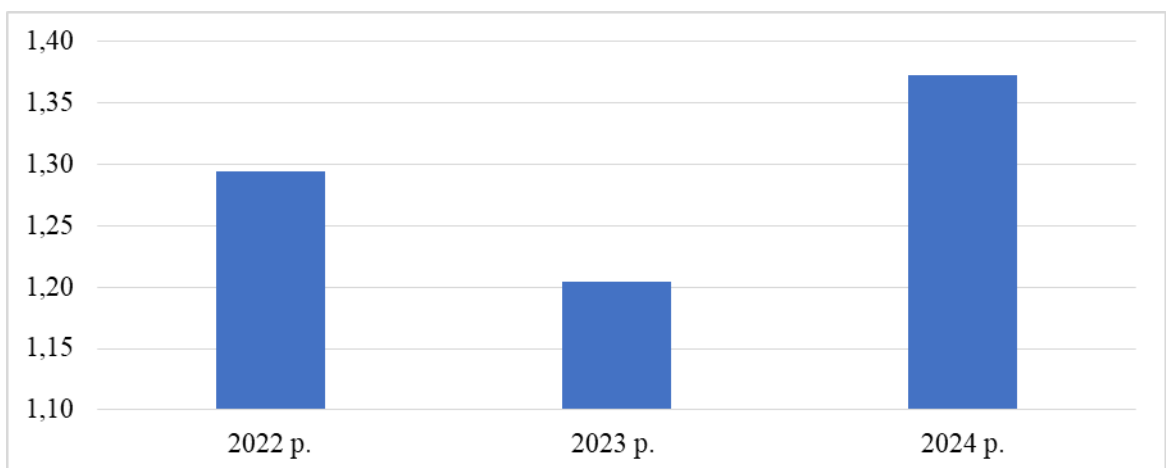

Рис. 2.9. Динаміка коефіцієнта покриття страхових резервів ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» у 2022-2024 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [34]

Отже, коефіцієнт покриття страхових резервів у компанії протягом 2022-2024 років перевищує одиницю, що підтверджує належний обсяг активів для виконання страхових зобов'язань. Незважаючи на певне коливання показника у 2023 році, у 2024 році його значення досягло 1,37, що характеризує підвищення рівня фінансової стійкості та платоспроможності страховика.

Таким чином, проведений аналіз показників ефективності управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП» свідчить про загалом стабільний фінансовий стан компанії та наявність позитивних тенденцій. Упродовж досліджуваного періоду спостерігається стійке зростання обсягу активів та інвестиційних ресурсів, що вказує на зміцнення фінансового потенціалу. Водночас рентабельність активів характеризується значними коливаннями: після від'ємного значення у 2022 році показник суттєво зріс у 2023 році, але у 2024 році знову знизився, що свідчить про нестабільність фінансових результатів. Дослідження структури активів показало значну частку інвестиційних активів, що повністю відповідає специфіці страхового ринку, тоді як аналіз ліквідності підтвердив достатній рівень платоспроможності, оскільки оборотні активи перевищують поточні зобов'язання, а загальні активи повністю покривають страхові резерви компанії.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП»

3.1 Напрями підвищення ефективності управління активами страхової компанії

Ефективне управління активами є базовим елементом фінансової стабільності страхової компанії. Їхня структура безпосередньо впливає на ліквідність, прибутковість інвестицій та здатність виконувати зобов'язання. Формування оптимального портфеля передбачає досягнення балансу між дохідністю, ліквідністю та ризиком в умовах мінливого фінансового ринку.

Особливістю діяльності страховиків є те, що значна частина їхніх ресурсів формується за рахунок страхових премій. Ці кошти забезпечують виконання майбутніх виплат, тому акумулюються у формі страхових резервів. Відповідно, активи мають гарантувати надійне покриття цих резервів і водночас приносити додатковий інвестиційний дохід [35]. У сучасних умовах високої невизначеності управління активами спрямоване на вирішення таких завдань, як підтримання платоспроможності, диверсифікація та підвищення прибутковості.

Результати аналізу діяльності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» (Розділ 2) засвідчили зростання обсягу активів та інвестиційних ресурсів, що підтверджує розширення масштабів бізнесу. Проте виявлено й особливості структури, які потребують удосконалення:

- Висока концентрація: Значну частку становлять інвестиційні активи з низьким рівнем ризику (боргові цінні папери та банківські депозити). Це відповідає вимогам законодавства, але обмежує потенційну дохідність портфеля.

- Зміна пропорцій: Спостерігається поступове зменшення частки інвестиційних активів у загальному балансі через вищі темпи зростання інших складових.
- Специфіка ліквідності: Коефіцієнт загальної ліквідності перевищує норматив, але частка високоліквідних коштів є порівняно низькою, оскільки ресурси зв'язані в інвестиційній діяльності.
- Покриття резервів: Активи компанії повністю перевищують обсяг страхових резервів, що підтверджує фінансову стійкість, але вимагає постійного контролю з боку менеджменту.

З урахуванням аналізу виділено основні напрями оптимізації структури активів:

1. Підвищення ефективності інвестиційного портфеля. Передбачає раціональне використання ресурсів на основі систематичного аналізу дохідності та ризиковості інструментів [36; 37]. Оптимальний результат досягається через активне управління активами та своєчасне коригування стратегії відповідно до ринкових коливань.

2. Диверсифікація структури інвестицій. Надмірна концентрація в обмеженій кількості інструментів посилює інвестиційні ризики [38]. Доцільно розширювати портфель за рахунок корпоративних облігацій, інвестиційних фондів та інфраструктурних проєктів із прийнятним рівнем ризику.

3. Оптимізація співвідношення між ліквідними та довгостроковими активами. Для оперативного виконання зобов'язань компанія повинна мати достатньо високоліквідних коштів (гроші, короткострокові депозити). Проте їх надлишок знижує прибутковість. Необхідно сформувати збалансовану пропорцію, де одна частина активів забезпечує миттєві виплати, а інша — спрямована на довгостроковий дохід [39].

4. Удосконалення системи управління фінансовими ризиками. Діяльність страховика піддається інвестиційному, процентному, кредитному та ринковому ризикам. Компанії необхідно впроваджувати сучасні методи

контролю, моніторити структуру активів та чітко дотримуватися нормативів платоспроможності [40], формуючи жорстку внутрішню інвестиційну політику.

5. Підвищення прибутковості активів. Досягається шляхом вибору більш дохідних інструментів та покращення інвестиційної політики. Водночас зростання прибутковості не повинно супроводжуватися критичним збільшенням ризику, адже пріоритетом залишається фінансова надійність.

Для систематизації запропонованих напрямів оптимізації структури активів страхової компанії доцільно узагальнити їх у вигляді таблиці, яка відображає зміст основних заходів та очікувані результати їх реалізації. Такий підхід дозволяє наочно представити ключові напрями удосконалення управління активами страхової компанії та визначити їх вплив на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів страховика. Узагальнення основних напрямів оптимізації структури активів страхової компанії наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Основні напрями оптимізації структури активів страхової компанії

Напрямок оптимізації	Зміст заходів	Очікуваний ефект для діяльності страхової компанії
Підвищення ефективності інвестиційного портфеля	Перегляд інвестиційної стратегії, аналіз дохідності та ризиковості фінансових інструментів, перерозподіл інвестицій між різними видами активів	Зростання віддачі від інвестиційних вкладень
Диверсифікація інвестиційних активів	Розширення переліку фінансових інструментів для розміщення активів (державні та корпоративні облігації, інвестиційні фонди, інфраструктурні проекти)	Зменшення залежності інвестиційного портфеля від окремих сегментів фінансового ринку
Оптимізація співвідношення між ліквідними та довгостроковими активами	Формування збалансованої структури активів, яка забезпечує достатній рівень ліквідності та водночас дозволяє інвестувати частину коштів у довгострокові інструменти	Підвищення здатності страхової компанії своєчасно здійснювати страхові виплати без втрати потенційного інвестиційного доходу
Удосконалення системи управління фінансовими ризиками	Впровадження системи моніторингу інвестиційних ризиків, оцінювання надійності фінансових інструментів та контроль за структурою активів	Підвищення фінансової надійності страхової компанії
Підвищення	Використання фінансових інструментів	Зростання фінансових

прибутковості активів	з більшою дохідністю за умови прийнятного рівня ризику, оптимізація структури інвестиційного портфеля	результатів діяльності страхової компанії
-----------------------	---	---

Джерело: узагальнено автором на основі [36-41]

Як бачимо з таблиці 3.1, оптимізація структури активів страхової компанії повинна здійснюватися комплексно та передбачати одночасне вдосконалення інвестиційної діяльності, управління ліквідністю та контролю фінансових ризиків.

Отже, проведене узагальнення свідчить, що підвищення ефективності управління активами страхової компанії потребує комплексного підходу, який передбачає одночасне удосконалення інвестиційної політики, диверсифікацію інвестиційного портфеля, підтримання оптимального рівня ліквідності активів та підвищення ефективності системи управління фінансовими ризиками. Реалізація зазначених заходів сприятиме формуванню більш раціональної структури активів страхової компанії, що забезпечить підвищення їх прибутковості та фінансової стійкості.

Важливим елементом удосконалення управління активами страхової компанії є формування оптимальної структури їх розміщення. Така структура повинна забезпечувати збалансоване поєднання ліквідності, надійності та прибутковості активів, що є необхідною умовою стабільного функціонування страховика. З огляду на це доцільно представити узагальнену модель оптимальної структури активів страхової компанії, яка відображає рекомендоване співвідношення основних груп активів. Відповідну модель оптимальної структури активів страхової компанії наведено на рисунку 3.1.

Запропонована модель оптимальної структури активів страхової компанії відображає доцільне співвідношення між різними групами активів з урахуванням специфіки страхової діяльності. Найбільшу частку активів доцільно спрямовувати на інвестиційні активи, оскільки саме вони формують основу інвестиційного доходу страховика та забезпечують ефективне використання фінансових ресурсів. Водночас частина активів повинна бути представлена високоліквідними інструментами, такими як грошові кошти та короткострокові депозити, що дозволяє страховій компанії оперативно виконувати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками. Окрему групу

становлять операційні активи, необхідні для забезпечення поточної діяльності страхової компанії. Формування такої структури активів сприяє досягненню балансу між ліквідністю, надійністю та прибутковістю активів, що є важливою умовою забезпечення фінансової стійкості страховика.

Рис. 3.1. Оптимальна структура активів страхової компанії

Джерело: сформовано автором

Отже, оптимізація структури активів страхової компанії є важливим напрямом підвищення ефективності управління її фінансовими ресурсами. Проведене дослідження дозволило визначити основні напрями удосконалення структури активів, серед яких підвищення ефективності інвестиційного портфеля, диверсифікація інвестиційних вкладень, оптимізація співвідношення між ліквідними та довгостроковими активами, удосконалення системи управління фінансовими ризиками та підвищення прибутковості активів. Реалізація зазначених заходів сприятиме формуванню більш збалансованої структури активів страхової компанії, забезпеченню належного рівня ліквідності та підвищенню ефективності інвестиційної діяльності.

Запропонована модель оптимальної структури активів може бути використана як орієнтир для вдосконалення інвестиційної політики страхової компанії та підвищення її фінансової стійкості в умовах сучасного розвитку страхового ринку.

3.2 Використання цифрових технологій в управлінні активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП»

Сучасний розвиток фінансового ринку характеризується активною цифровою трансформацією діяльності фінансових установ, зокрема страхових компаній. Цифровізація фінансового сектору докорінно змінює традиційні підходи до управління фінансовими ресурсами страховиків, сприяє підвищенню ефективності інвестиційної діяльності, оптимізації структури активів та суттєвому покращенню управління фінансовими ризиками. Використання цифрових технологій дозволяє автоматизувати процеси складного фінансового аналізу, підвищити точність прогнозування інвестиційних результатів та забезпечити більш ефективний контроль за використанням капіталу.

Одним із ключових напрямів цифрової трансформації страхового бізнесу є модернізація системи управління страховими резервами. Фінансова цифровізація змінює підходи до формування та управління резервами страхової компанії, що дозволяє забезпечити більш раціональне використання фінансових ресурсів та підвищити рівень фінансової стійкості страховика [42]. Впровадження цифрових аналітичних систем дозволяє повністю автоматизувати процес розрахунку резервів, підвищити точність оцінки страхових ризиків та оптимізувати структуру активів, що покривають страхові зобов'язання.

Важливим інструментом підвищення ефективності управління активами страхової компанії є використання фінансових технологій (Фінтех). Фінтех-рішення сприяють удосконаленню процесів управління фінансовими потоками, оптимізації інвестиційної діяльності та підвищенню прозорості операцій

страховика. Впровадження таких інструментів дозволяє підвищити якість фінансового менеджменту та розширити можливості аналізу великих даних [43]. Зокрема, технології великих даних (Big Data) дозволяють страховим компаніям глибоко аналізувати поведінку клієнтів, детально оцінювати рівень страхових ризиків та прогнозувати фінансові результати, що безпосередньо сприяє більш ефективному розміщенню інвестиційного портфеля.

Останніми роками особливого значення набуває використання технологій штучного інтелекту (ШІ) у страхуванні. Штучний інтелект дозволяє автоматизувати процеси фінансового аналізу, підвищити точність прогнозування ключових показників та оптимізувати процес прийняття рішень менеджментом. Особливо перспективним є використання генеративного штучного інтелекту, який застосовується для моделювання фінансових сценаріїв, прогнозування змін на ринках та формування рекомендацій щодо оптимізації структури активів страхової компанії [44]. Сучасні аналітичні системи на основі генеративного ШІ здатні автоматично обробляти великі масиви страхових даних та допомагати компаніям приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо розміщення активів і управління страховими резервами [45].

Використання сучасних цифрових технологій у діяльності страховиків також сприяє підвищенню їхньої загальної конкурентоспроможності, формуючи нові стратегічні переваги на ринку [46]. Важливу роль у цифровій трансформації відіграють InsurTech-технології, які поєднують класичну страхову діяльність із сучасними цифровими фінансовими інструментами. Як зазначають Н. Мандра та О. Лактіонова, впровадження таких технологій у бізнес-процеси страховиків дозволяє значно підвищити ефективність управління ресурсами компанії та одночасно зменшити її операційні витрати [45].

Крім того, сучасні цифрові технології дозволяють впроваджувати автоматизовані системи управління інвестиційним портфелем, які забезпечують постійний моніторинг фінансових ринків та оперативний аналіз інвестиційних ризиків. Загалом впровадження цифрових технологій у діяльність страховиків

охоплює широкий спектр інструментів, які використовуються для комплексної автоматизації фінансових процесів, мінімізації ризиків та підвищення ефективності управління активами й страховими резервами. Основні цифрові технології, що застосовуються у процесі управління фінансовими ресурсами страхової компанії, систематизовано у таблиці 3.2.

Як видно з таблиці 3.2, використання цифрових технологій дозволяє страховим компаніям підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами, покращити аналіз ризиків та оптимізувати структуру інвестиційного портфеля.

Таблиця 3.2

Цифрові технології в управлінні активами страхової компанії

Технологія	Напрямок використання	Вплив на управління активами
Big Data	Аналіз великих масивів фінансових та страхових даних	Підвищення точності оцінки ризиків та оптимізація інвестиційного портфеля
Штучний інтелект та генеративний штучний інтелект	Аналіз фінансових даних, прогнозування ринкових тенденцій, моделювання фінансових сценаріїв	Підвищення ефективності управління активами та прийняття інвестиційних рішень
Фінтех-платформи	Управління фінансовими потоками та інвестиційними операціями	Підвищення прозорості фінансових операцій
InsurTech-технології	Автоматизація страхових бізнес-процесів	Підвищення ефективності управління страховими резервами
Цифрові аналітичні системи	Моніторинг структури активів та фінансових показників	Оперативний контроль ліквідності та платоспроможності

Джерело: узагальнено автором

Застосування сучасних Фінтех- та InsurTech-рішень у страховій діяльності формує нові підходи до управління фінансовими ресурсами страхової компанії. Використання цифрових технологій дозволяє автоматизувати фінансовий аналіз, підвищити ефективність управління страховими резервами та оптимізувати структуру інвестиційного портфеля, що в підсумку сприяє зміцненню фінансової стійкості страховика та більш ефективному використанню його активів. Узагальнену модель використання

цифрових технологій у системі управління активами страхової компанії представлено на рисунку 3.2.

Таким чином, використання цифрових технологій у діяльності страхової компанії забезпечує інтеграцію процесів аналізу фінансових даних, управління страховими резервами та контролю інвестиційного портфеля. Це дозволяє підвищити якість фінансового аналізу, своєчасно ідентифікувати ризики та приймати більш обґрунтовані управлінські рішення щодо розміщення активів. У результаті впровадження Фінтех- та InsurTech-рішень сприяє оптимізації структури активів страховика, підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів та зміцненню фінансової стійкості страхової компанії.

З огляду на результати проведеного аналізу діяльності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» та сучасні тенденції цифрової трансформації фінансового сектору, доцільним є подальше впровадження цифрових технологій у систему управління фінансовими ресурсами компанії. Цифровізація страхового бізнесу дозволяє підвищити ефективність управління активами, оптимізувати структуру інвестиційного портфеля та покращити систему управління фінансовими ризиками.

**Рис. 3.1. Модель використання цифрових технологій в управлінні
активами страхової компанії**

Джерело: побудовано автором

У процесі дослідження було встановлено, що активи страхової компанії мають тенденцію до зростання, проте важливим завданням залишається підвищення ефективності їх використання та оптимізація структури інвестиційного портфеля. У цьому контексті використання сучасних FinTech- та InsurTech-рішень може стати важливим інструментом підвищення ефективності управління активами страховика.

Застосування цифрових аналітичних систем дозволить ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» здійснювати оперативний моніторинг структури активів, аналізувати їх прибутковість та ліквідність, а також оцінювати ефективність розміщення страхових резервів. Використання технологій великих даних та штучного інтелекту сприятиме більш точному прогнозуванню фінансових показників діяльності компанії та дозволить оптимізувати структуру її інвестиційного портфеля.

З метою підвищення ефективності управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» доцільно реалізувати такі напрями вдосконалення фінансового менеджменту:

- впровадження цифрових аналітичних систем управління активами, які забезпечуватимуть автоматизований аналіз структури активів, рівня ліквідності та ефективності інвестиційного портфеля страхової компанії;
- використання технологій великих даних (Big Data) для аналізу фінансових показників діяльності компанії та прогнозування тенденцій розвитку страхового ринку;

- застосування штучного та генеративного інтелекту для моделювання фінансових сценаріїв, прогнозування інвестиційних ризиків та оптимізації структури активів страховика;
- впровадження автоматизованих систем управління інвестиційним портфелем, які дозволяють здійснювати постійний моніторинг фінансових ринків та підвищують ефективність прийняття інвестиційних рішень;
- розширення використання InsurTech-технологій для автоматизації фінансових та страхових бізнес-процесів, що сприятиме підвищенню ефективності управління страховими резервами;
- посилення диверсифікації інвестиційного портфеля страхової компанії, зокрема шляхом використання сучасних цифрових аналітичних інструментів для оцінки фінансових ризиків.

Реалізація зазначених заходів дозволить підвищити ефективність управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП», оптимізувати структуру інвестиційного портфеля та забезпечити більш ефективне використання страхових резервів. Крім того, впровадження сучасних цифрових технологій сприятиме підвищенню фінансової стійкості страхової компанії, зміцненню її конкурентних позицій на страховому ринку України та підвищенню рівня інноваційності її діяльності.

Отже, цифровізація страхової діяльності та впровадження Фінтех-інструментів відіграють важливу роль у підвищенні ефективності управління активами страхової компанії. Використання сучасних цифрових технологій дозволяє оптимізувати структуру активів, підвищити прибутковість інвестиційної діяльності, зменшити фінансові ризики та забезпечити більш ефективне використання фінансових ресурсів страховика. Для ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП» впровадження сучасних цифрових технологій може стати важливим напрямом підвищення ефективності управління активами та зміцнення конкурентних позицій компанії на страховому ринку.

ВИСНОВКИ

У досліджено теоретичні та практичні аспекти управління активами страхової компанії та розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП». У процесі дослідження отримано такі основні результати.

Досліджено економічну сутність активів страхової компанії та їх роль у забезпеченні фінансової стійкості страховика. Встановлено, що активи страхової компанії є фінансовою основою виконання страхових зобов'язань, формування страхових резервів та отримання інвестиційного доходу. Ефективне управління активами передбачає забезпечення оптимального співвідношення між прибутковістю, ліквідністю та рівнем ризику.

Розглянуто особливості формування та структуру активів страхових компаній. Визначено, що структура активів страховиків формується з урахуванням вимог законодавства щодо розміщення страхових резервів та включає грошові кошти, банківські депозити, інвестиції у цінні папери, а також інші фінансові активи. Раціональна структура активів дозволяє страховій компанії підтримувати належний рівень платоспроможності та фінансової стабільності.

Проаналізовано методичні підходи до оцінки ефективності управління активами страхової компанії. Встановлено, що для оцінки ефективності управління активами використовуються показники рентабельності активів, ліквідності, структури інвестиційного портфеля та співвідношення активів і страхових резервів. Застосування системи фінансових показників дозволяє здійснювати комплексний аналіз фінансового стану страховика та визначати ефективність використання його фінансових ресурсів.

Надано загальну характеристику діяльності ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП». Встановлено, що компанія є одним із учасників страхового ринку України та входить до складу міжнародної страхової групи

Vienna Insurance Group, що свідчить про її інтеграцію у міжнародний страховий бізнес та використання сучасних стандартів управління страховою діяльністю.

Проведено аналіз структури, динаміки та ефективності управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП». Результати дослідження показали, що упродовж аналізованого періоду спостерігається зростання обсягу активів та інвестиційних ресурсів компанії. Структура активів характеризується значною часткою інвестиційних активів, що відповідає специфіці діяльності страхових компаній. Водночас рентабельність активів має певну нестабільність, що свідчить про необхідність підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Визначено основні напрями оптимізації структури активів страхової компанії. Зокрема, обґрунтовано необхідність диверсифікації інвестиційного портфеля, удосконалення системи управління фінансовими ризиками, підвищення ефективності використання страхових резервів та забезпечення оптимального співвідношення між ліквідними і довгостроковими активами.

Розроблено рекомендації щодо удосконалення управління активами страховика з використанням сучасних цифрових технологій. Обґрунтовано доцільність використання FinTech- та InsurTech-рішень, технологій великих даних та штучного інтелекту для автоматизації фінансового аналізу, прогнозування фінансових показників та оптимізації структури інвестиційного портфеля. Впровадження цифрових аналітичних систем дозволить підвищити ефективність управління активами ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП», забезпечити більш ефективне використання страхових резервів та зміцнити фінансову стійкість компанії.

Таким чином, результати проведеного дослідження підтверджують, що підвищення ефективності управління активами страхової компанії є важливою передумовою забезпечення її фінансової стабільності та конкурентоспроможності на страховому ринку. Реалізація запропонованих у роботі заходів сприятиме оптимізації структури активів, підвищенню ефективності інвестиційної діяльності та забезпеченню сталого розвитку ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Економічна енциклопедія: [у трьох томах. Т. 1] / Редкол.: С.В.Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000 – 864 с.
2. Гребешкова О.М. Стратегічна діагностика активів підприємства: постановка проблеми / О.М. Гребешкова, І.О. Федорцова // Сіверянський літопис: Всеукраїнський науковий журнал. – 2017. – № 6. – С. 196-203. International Electronic Scientific Journal “Science Online” <http://nauka-online.com/>
3. Поліщук М. П. Основи підприємницької діяльності : навч. посібник / М. П. Поліщук, П. П. Михайленко. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 172 с.
4. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф. Ф.Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 756 с.
5. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / М. В. Кужельний, В. Г. Лінник. – К.: КНЕУ, 2001. –334 с.
6. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогіна. - 6 - те вид., перероб. та допов. - К. : КНЕУ, 2007. - 552 с.
7. Чебанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник / Н.В. Чебанова, Ю.А. Василенко – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. – 672 с.
8. Бланк И.А. Управление активами и капиталом предприятия. – К.: Ника Центр, Эльга, 2003. – 448 с.
9. Болюх О.В. Класифікація активів страхових компаній / О.В. Болюх, А.Ю. Полчанов // Житомирський державний технологічний університет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/412.pdf>
10. Кнейслер О. В. Практичні засади управління активами страхової компанії / О. В. Кнейслер // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка. - 2015. - Вип. 12. - С. 224-235.

11. Цуркан І.М. Управління оборотними активами страхових компаній, що проводять ризикові види страхування /І.М. Цуркан, О.С. Красіля // [http://www.rusnauka.com/ 27_NNM_2016/Economics/52970.doc.htm](http://www.rusnauka.com/27_NNM_2016/Economics/52970.doc.htm)

12. Рудак С. М. Оцінка ефективності діяльності компаній з управління активами / С. М. Рудак// Управління розвитком ринків фінансових International Electronic Scientific Journal “Science Online” <http://nauka-online.com/> International Electronic Scientific Journal “Science Online” <http://nauka-online.com/> послуг: [монографія]/ [за ред. Н. М. Внукової]. - Х. : АдВА, 2009. – С. 89–95.

13. Нестерова Д. С. Управління активами страхових компаній в Україні / Д. С. Нестерова // Финансовые услуги. - 2015. - № 1-2. - С. 26-28.

14. Василенко А. В. Управління інвестиційним потенціалом страхових компаній / А.В. Василенко // Реструктуризація розвитку фінансового ринку в Україні: філософія, стратегія і тактика : тези доп. Всеукр. наук. практ. конф. студ. і молодих вчен., Київ, 20–22 берез. 2017 р. / відп. ред. І. А. Аванесова. - К. : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2017. - С. 180–181.

15. Василенко А. В. Особливості використання аутсорінгу в управлінні активами страхових компаній України / А. В. Василенко. // Ефективна економіка. - 2016. - № 8. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_8_20

16. Яровий А. В. Концептуальні основи організаційно-економічного механізму управління активами вітчизняних страхових компаній / А. В. Яровий // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки. - 2014. - № 2. - С. 120-124.

17. Супрун А. А. Управління активами страхових компаній : автореф. дис...канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / А. А.Супрун. – Київ, 2005. – 23 с.

18. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 року N 85/96–ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>. доступу:

19. Нові вимоги до якості активів страхових компаній: Розпорядження Нацкомфінпослуг від 8 серпня 2019 року. – [Електронний ресурс] – Режим

доступу: <https://www.insa.com.ua/uk/blog/novye-trebovaniya-k-kachestvu-aktivov-strahovyh-kompanij/>

20. Тетяна Кривошлик, Ольга Димніч, Тетяна Стецюк, Андрій Баранов, Ігор Брітченко, Віктор Тринчук. Financial Capacity of Insurance Companies as a Factor of Stable Development of the Ukrainian Insurance Market. *Studia Universitatis „Vasile Goldiș” Arad. Seria Economica* Вип. 34 № 2. 2024. С. 57 - 85. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4824124>

21. Лютий І. О. Інвестиційний потенціал страхових компаній в умовах трансформації фінансового ринку. *Проблеми економіки*. 2025. №2 (64). С. 176-187. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2025-2_0-pages-176_187.pdf

22. Фролов Д. Страхові компанії як каталізатори розвитку фондового ринку України. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. №2(16), С. 172-181. DOI: <https://doi.org/10.32750/2025-0216>

23. Попова Л. О. Інвестиційна діяльність страхових компаній на ринку страхових послуг України: оцінка та напрями розвитку в сучасних умовах. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2024. №1 (94). URL: http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_94_2024_ukr/13.pdf

24. Бабенко-Левада В. Г., Расшивалов Д. П. та Східницька, Г. В. Адаптація національної системи страхування до глобальних викликів фінансової безпеки. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. №13. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16406161>

25. Аберніхіна І. М., Топоркова О. М. Indicators for assessing the financial stability of insurance companies. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*, 2021. № 3 (38). URL: https://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/14111/1/Abernikhina_Toporkova.pdf

26. Бондаренко Л., Скоропад, І. Стан та тенденції вітчизняного небанківського фінансового ринку під час війни. *Економіка та суспільство*. 2025. № 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-6>

27. Гундзинська Л. О., Грипа В. А. Інвестиційна діяльність страхових компаній України. *Економіка та суспільство*. 2023. №48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3842>
28. Калашник С. А., Шірінян Л. В. Ефективність управління страховиком: економічна сутність і фактори впливу. *Економіка і організація управління*. 2025. № 3(59). С. 46-55. DOI: 10.31558/2307-2318.2025.3.5.
29. Романова О. В., Назаренко П. М. Економіко-статистичне моделювання фінансового результату діяльності страхових компаній України. *Економіка, управління та адміністрування*. 2025. №4 (114). С. 11-18. URL: <https://ema.ztu.edu.ua/article/view/349858/337074>
30. Litvinova I., Kozub V., Kozub S. Analysis of the activity of the insurance company and prospects of its development on the market of insurance services (on the example of PJSC “Insurance Group “TAS”). *Economics of Development*. 2023. Vol. 22. No. 1. P. 38-49. DOI: 10.57111/econ/1.2023.38
31. Шинкаренко О. М., Бразілій Н. М. Методичні аспекти аналізу фінансових результатів страхових компаній. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2015. Вип. 28. С. 164-170. URL: <https://economics.kntu.kr.ua/pdf/28/20.pdf>
32. Постанова Правління НБУ № 194 від 27.12.2023 «Про затвердження Положення про вимоги до системи управління страховика». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0194500-23#Text>
33. Офіційний сайт ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП». URL: <https://kniazha.ua/>
34. Фінансова звітність ПрАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП». URL: <https://kniazha.ua/about/finansova-informatsiya/finansova-zvitnist>
35. Компанієць М. В., Кисільова І. Ю. Особливості формування та оцінки страхових резервів. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Вип. 3. С. 121-126. URL: https://pev.kpu.zp.ua/journals/2021/3_26_ukr/24.pdf
36. Мілошевич Н. В. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. №16. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/115.pdf

37. Денисенко М. П., Токачева А. В. Інвестиційна діяльність страхової компанії: проблеми та напрями активізації. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. DOI: [10.32702/2307-2105-2018.10.9](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.10.9)

38. Шаповал Л. П., Капленко Т. С., Рудик В. К. Управління інвестиційним потенціалом страхової компанії. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. 2020. №33. URL: https://journals.pdu.khmelnitskiy.ua/index.php/podilian_bulletin/article/download/52/39/1007

39. Гудзинська Л., Грипа В. Інвестиційна діяльність страхових компаній України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. №61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-138>

40. Лобова О., Моташко Т., Прокоф'єва О. Дотримання вимог «ризиковими» страховиками до забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2025. Вип 1(226), С. 81-89. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2025/226-1/10>

41. Парфьонов Я. В. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні та країнах ЄС. *Економіка та держава*. 2019. № 6. С. 55-58. DOI: [10.32702/2306-6806.2019.6.55](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.6.55)

42. Водолазська О. А., Кириченко С. С. Трансформація системи управління резервами страхової компанії під впливом фінансової цифровізації. *Інноваційна економіка*. 2025. № 4. С. 190-197. DOI: <https://doi.org/10.37332/>

43. Кужелєв М. О., Нечипоренко А. В. Вплив FinTech на діяльність страхових компаній на фінансовому ринку України. *European scientific journal of economic and financial innovation*. 2025. № 1(15). С. 430-438. DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0138>.

44. Волосович С. В., Гусаревич Н. В. Генеративний штучний інтелект у цифровому страхуванні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 8. С. 18-23. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/6163/6236>

45. Generative AI in insurance: Trends, benefits, and challenges. Sprout.ai. 2024. URL: <https://resources.sprout.ai/generative-ai-in-insurance-trends-benefits-and-challenges>

46. Кучерівська С. С. Конкурентні переваги страхових компаній в умовах нової економіки. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Економіка. 2024. № 32. С. 24-28. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Economy/article/view/3998>